

AUSTRALSKE

listy

POSTAGE PAID
IN AUSTRALIA
POSTAGE PAID
IN AUSTRALIA

AUSTRALSKE LISTY

ČÍSLO 51 LISTOPAD 1995

Print Post Approved
PP 242296 / 00084

\$2.60

Stanislav Volek, 1990, olej / masonite "Piknik ve Stromovce"

L. & G. Pergl

Česká Optická Firma

57 Pelham Street
CARLTON VIC. 3053
Tel: (03) 663 6242

All International Office Machines

Prodej a opravy nových a starších
"typewriters, photocopiers & faxes"
dílňa a obchod: **390 BOTANY ROAD**
ALEXANDRIA,
N.S.W. 2015

Tel: **319 0648** nebo **214 7402**
Václav Novák: 30 6781

TRITON

CARPET CLEANING SERVICE

Powerful truck, Mounted equipment
All stains treated, Carpets deodorized
Fast drying, Scotch guard
Carpet and Upholstery
Leather L/ S Cleaning

Emergency water damage service

Peter Adler

Phone: 388 2052, Mobile: 018 044 100

Mluvíme česky

ODBORNÝ ZUBNÍ LÉKAŘ

Dr Jan ROSA

nabízí své služby,

v "MEDICAL & FITNESS CENTRE"
roh Acacia a Florinbunda Ave
Glenmore Park NSW 2745

Objednávky denně
na čísle: (047) 332 956

Hledáte příbuzné a známé?
Nabízíte služby a servis?
Máte zájem o seznámení?
Využijte

AUSTRALSKÉ LISTY !!!

CONTACT

P·R·I·N·T·I·N·G

A.G.N. 002 887 238

NAVRHNEME
GRAFICKY UPRAVÍME
KVALITNĚ VYTISKNEME
BAREVNĚ I ČERNOBÍLE
KATALOGY
OBCHODNÍ DOPISY
REKLAMNÍ NABÍDKY
SVATEBNÍ OZNÁMENÍ
VIZITKY
a další

Unit 4, 175 Gibbes Street
CHATSWOOD, N.S.W. 2067, AUSTRALIA
Tel. (02) 417 8555 Fax. (02) 417 5510

APPLIED COMPUTER SYSTEMS

(Australia)

dodáváme celé systémy 'software' i 'hardware' pro
MANUFACTURING, ENGINEERING
DESIGN, CAD/CAM
DESKTOP PUBLISHING
JOB COSTING, ACCOUNTING
MULTIMEDIA, DESKTOP VIDEO
České, EASTERN & WORLD FONTS
BUREAU SERVICE & TRAINING

7 Boonah Street
WENTWORTHVILLE
NSW 2145

Tel: 02 636 1873
Fax: 02 631 2024
Mobile: 018 288 477

SONYCA'S

Bon Voyage

Shop 6 Royal Arcade
175 Oxford Street
Bondi Junction 2022 NSW

Tel 02 387 1333
Fax 02 389 8028

Připravujeme speciální zájezdy do
lázní v České i Slovenské republice.
Zařizujeme letenky, zájezdy
zajímavé výlety vlakem.
Zajistíme pojištění, cestovní šeky,
poskytujeme veškerý servis,
vše za vynikající ceny.
volejte Barboru - 387 1333

Zajímavosti z ČR

Cerstvá informace z Ministerstva zahraničních věcí České republiky říká, že : Od 1. října 1995 se upouští od vybírání správního poplatku za udělení českého vstupního, návratného nebo jednosměrného průjezdního víza, oboustranného víza, trvalého návratného a průjezdního víza na 3 měsíce pro občany Australského společenství. Správní poplatek za udělení trvalého návratného víza na 6 měsíců zůstává beze změny.

Koupě bytů v České republice

Rada krajanů žijících v zahraničí uvažuje o tom, že by se časem přestěhovala zpět do České republiky. Největším problémem je pro ně získání bytu. V současné době existuje řada realitních kanceláří, které nabízejí ke koupi byt. Ne však každá nabídka znamená, že kupující byt do svého vlastnictví získá. V České republice existuje zákon, který umožňuje, aby nemovitost byla rozdělena na samostatné byty, přičemž každý z bytů by byl ve vlastnictví konkrétní osoby a všichni vlastníci bytů by byli spoluvlastníky společných prostor nemovitosti a přilehlých pozemků. Jen takové řešení znamená, že kupující je vlastníkem bytu a může s bytem volně disponovat. Některé realitní kanceláře ovšem nenabízejí ke koupi pouze byt, ale jenom určitý podíl na nemovitosti. Spolumajitel nemovitosti ovšem není vlastníkem konkrétního bytu a na jeho postavení se vztahují obecná ustanovení občanského zákoníku. Znamená to, že o hospodaření a nakládání se společnou nemovitostí rozhodují ti spoluvlastníci, kteří vlastní nadpoloviční podíl na nemovitosti. Menšinovi spoluvlastníci do rozhodování zasahovat nemohou. Koupí-li proto někdo ideální podíl na nemovitosti, může se mu stát, že volný byt nezíská, protože ho většinovi spoluvlastníci přehlasují. Ani v případě, že by se mohl do volného bytu nastěhovat, neznámá to, že s ním může volně disponovat. Nikomu proto nelze doporučit, aby místo konkrétního bytu kupoval pouze podíl na nemovitosti.

VYHÁNĚNÍ SOCIALISMU Z MYSLI.

Jaroslav Kovářčik

Bývaly doby, kdy nám bylo jasné, že socialismus je systém nevhodný a přímo zavrženíhodný. Bez váhání dávali jsme přednost kapitalismu, jak o tom svědčí naše exilová volba. Dokonce i někteří přívrženci 'socialismu s lidskou tvář' volili po své prohře pobyt v zemích kapitalistických a nehrnuli se do Číny či Albánie. Problém ovšem je v tom, že slova jsou jen slova a jejich význam se často posunuje, někdy až přímo ztrácí. A tak se dnes příliš často zaměňuje ekonomický význam těchto slov za význam politický. Socialismus a kapitalismus jsou totiž výrazy ze slovníku ekonomického, ale používají se neřídka ve smyslu politickém. Na socialismus, který jsme na vlastní kůži zažili, nám totiž asi nejvíce vadila jeho totalitární podoba, na kapitalismu nás zase lákala demokratická forma těch zemí, kam jsme mířili. V politicky rozděleném světě plnily tyto metafory dorozumivací funkce bez ohledu na svou významovou nezřetelnost. V praxi totiž nenajdeme zemi ryze socialistickou ani kapitalistickou. Svět se neustále mění a v dnešních podmínkách je důležité ujasnit si obsahy slov, která ve svých diskusích používáme. Naše naprostá antipatie kupř. proti socialismu nás totiž snadno může vehnat nejen do pasti slov ale i do zmatení názorového.

Řečeno velmi stručně, socialismus je zpravidla charakterizován jako systém, kde výrobní prostředky jsou ve vlastnictví kolektivním, zatímco v systému kapitalistickém jsou výrobní prostředky v rukou soukromníků. Učení ekonomové popsali nepřeberné množství stránek o přednostech a problémech toho kterého systému, praxe však potvrzuje, že onen systém kapitalistický je mnohem účinnější, tedy ve výrobě zboží a poskytování služeb. Málo se ale mluví o tom, proč tomu tak vlastně je, jako by ta větší účinnost byla způsobena právě jen tou rozdílností vlastnictví.

Nejmocnějším politickým systémem na světě je dnes ten, který vzešel z Evropy. Můžeme mu také říkat 'moderní evropská civilizace'. Především svoji technologickou vyspělostí předčí tento systém všechny jiné. Ekonomické myšlení je v tomto systému nedílnou součástí myšlení politického. A tak můžeme pozorovat narůstající vliv ekonomů v politické sféře. (A to nejen v České republice). Politická úspěšnost měří se především ukazately materiálními. V takové situaci je občan zredukován toliko na výrobce či konzumenta. Zájem o stránky duchovní, či alespoň psychologické, jakoby ztrácel na významnosti. Zdá se, že technologický rozmach ohromuje některé lidi natolik, že se zapomínají ptát, k čemu to vlastně všechno je.

Stručný přehled rubrik

Vyhánění socialismu z mysli	01
Válka a mír	02
Zachrániš-li člověka	03 - 04
K smrti Jana Masaryka	05
Zprávy z Čech	06
Zprávy ze Slovenska	07
Perly a perličky	08
Z tajů krás české řeči	09
Kultura	10
Nad dopisy čtenářů	11
Malé zamyšlení	12
Stín Mnichova	13
Toulky s Janem	14 - 15
Z redakčního stolu	16

Moderní průmysl vyrábí nejen mnohé tovary potřebné ale ještě více výrobků zcela zbytečných. To by nebyl problém, kdyby se takto nevyčerpávaly zdroje vyčerpatelné. Ekonomické ukazatele také svojí vyhraněností zkresluji celkový pohled na stav ekonomiky, když např. nezahrnou do výrobních nákladů případné poškození životního prostředí atd.

Pozoruji a rozebírám si stav současného světa a zjišťuji, že ztrácím viru v budoucnost kapitalismu. Je to ale zase jen ten slovní klam. Vraťme se k oné otázce vlastnictví výrobních prostředků. Domnívám se totiž, že vlastnictví samo o sobě není důležité, důležitý je vztah pracovníka k práci. Tady vidím to tajemství větší výkonnosti v systému soukromého podnikání. Známe to vlastně už z dětství, když jsem mohl porovnat způsob práce i života třeba svého dědy, soukromého hospodáře, s následnou situací socialistické vesnice, kde se ze svobodných hospodářů stali námezdní pohůnci. Zažil jsem ale i situaci ve svém zaměstnání ve státním podniku, kde byl zaveden systém ve kterém jednotlivým redaktorům byla dána zodpovědnost za pořady od návrhu až po vydání. Kolem páté nikdo se nedíval netrpělivě na hodinky, mnozí redaktori pracovali přesčas bez nároků na zaplacení. Kvalita pořadů se zlepšila, stejně tak i produktivita, zjevná byla i osobní spokojenost zaměstnanců.

Člověk není tvor toliko ekonomický, či jen hrubě materialistický. Vedle potřebného zajištění existence měla by mu práce poskytovat i uspokojení. Politici a národohospodáři však ztěžují věnují pozornost hodnotám jako jsou důstojnost, radost, pocit štěstí a smysluplnosti, na takové kategorie nemají žádných ukazatelů. Pro ně je totiž mnohem snazší pokoušet se o pozměnění systému hodnot ve společnosti. Konzumní společnost splňuje úspěšně ty požadavky spotřebitele, které mu vsugeruje jako podstatně důležité. Rozvoj propagačních technik, které účinně manipuluji myšlení zákazníků, nabyly dnes v kapitalistických společnostech takových kvalit o jakých se sou-druhům socialistickým snad ani nesnilo.

Přestaneme-li pozorovat kapitalistický či socialistický systém toliko z hlediska vlastnictví výrobních prostředků, přestanou se nám jevit příliš odlišné.

Mluvíme ovšem o současné době, kdy drobný soukromý podnikatel je postupně vytlačován korporacemi. Ve velké masině ztrácí člověk vědomí své osobnosti, stává se jen drobnou součástí toho mamutiho soukolu, a podle toho se i pracovní chová. A je vskutku jedno, kdo toho mamuta vlastní.

Patřím k lidem, kteří jsou přesvědčeni, že vědomí je prvotní a nadřazené materiální formám. Působilo mi to potíže v socialistické vlasti a mám s tím problémy i v dnešní politicky korektní Austrálii. Nemohu se totiž ubránit dojmu, že se ten tzv. kapitalismus vydatně socialisuje tichou cestou. Podmínky pro drobné soukromé podnikání se viditelně zhoršují, sektor velkých korporací sílí a nemilosrdně potírá vše kolem sebe. Začíná mi to příliš připomínat staré a nechvalné doby socialismu. Důraz na ekonomické (tedy materiální) hodnoty promítá se i do systému politického a rozrušuje uspořádání systému demokratického. Reklama, ten jediný úspěšný projev techniky socialistického realismu, stává se nástrojem politického vlivu. Dnes už není zapotřebí lámat si hlavu s nějakým politickým programem, který beztak žádná mocná politická strana nemá, dnes stačí zjistit jaká barva kravaty nejlépe zapůsobí na city voliček v obvodu, kde je průzkumem zjištěno, že ženy mohou sehrát rozhodující vliv při odevzdávání volebních lístků. Kráčíme vydatně vstříc době velké manipulace.

Exilu jsme dlouhá léta uvažovali v omezeném prostoru slov socialismus a kapitalismus, ve vlasti jsou tyto kategorie stále ještě příliš zřetelné. Je na čase rozšířit prostor diskuzi bez obav, že budeme obviněni z nevhodného ideologického myšlení. Nyní je čas se ptát jiné otázky, jako např. je-li mravnost vskutku důležitější než ekonomie, či jaká společenská forma může lidem nabídnout plné životní uspokojení.

VÁLKA A MÍR

Karel Wendt

Když jsme vyjžděli z Prahy, museli jsme dělat zajištění, abychom se vyhnuli oslavám padesáti let po válce. V předměstí Českých Budějovic, odkud pocházím, jsme potkali v rámci týchž radovánek americký džip. Nevěnoval jsem tomu pozornost, laskal jsem se s domovem, na oslavy nebylo pomysleno a nezbyval čas. Teprve po návratu do Austrálie nebylo možné uniknout nekonečným oslavám vítězství v Pacifiku. I mé zabezděné hlavě nakonec došlo, že jsme to před padesáti lety vyhráli na celé čáře jak v Evropě (VE), tak v Pacifiku (VP) a že slavit by se mělo.

Potíž spočívala v tom, že se neslavilo pouze výročí konce druhé světové války, ale také půl století míru, které pak následovalo. Místo nespoutaného nadšení, které je imunní i proti předvídatelně nadšeným proslovům nespočetných "státníků", na mne dolehly chmury. Jako otravné plyny se rozšířily z podezření, že není mír jako mír a z toho vyplývajících otázek, jaký vlastně stav si označení míru skutečně zaslouhuje. Australani a všichni relativně šťastní občané svobodného západního světa měli co slavit bez nejmenších pochyb. Ale já? My?

Pozměníme historii. Kdyby druhou světovou válku vyhrál Adolf Hitler, znamenalo by to konec válčení na hodně dlouhou dobu, možná i na padesát let, protože by nikdo neměl sílu jeho fašistický režim ohrozit. Nastal by "mír". Slavil by ale dneska někdo opravdově s výjimkou "Herrenvolku"?

Co je tedy mír? Stačí k němu prostá skutečnost, že se nestřílí, nebo to chce něco víc? Žijí v míru lidé, jejichž vládci vyhlásili, že válka (boj), třebaš jen ta třídní, nikdy neskončí? Dá se mluvit o míru, když bezpečnost občanů není zajišťována zákony, jež civilizovaná společnost dává sama sobě, ale vrtochem všemocné strany? Jsou mírem oblaženi lidé, kteří buďto bez odmluv spolknou i ty největší hovadiny, které jim samovládci předhodi anebo riskují vyhazov z práce, vězení, týrání, v nejzazším případě i šibenici? Sotva.

Mír není jen záležitostí vnějších okolností, skutečnosti, že jednotlivé státy

nejsou právě jedním s druhým ve válečném stavu. Mír je také a možná, že především, záležitostí vnitřního klidu, vědomí, že společnost, v níž žijeme, vládní systém, který jsme pomáhali demokraticky vytvářet a udržovat, je přes všechny zlobivé nedostatky v zásadě slušný. Klid v duši, bez něhož "mír" je jen prázdné slovo, není možný bez důvěry v právní řád, bez vědomí, že strana a její majetek stát nedisponují neomezenou mocí, že občan proti nim nestojí nahý a bezbranný, že je proti nim odvolání.

O krok dál. Žije v míru, v tom vnitřním, vyhnanec, který se sice přesunul do společnosti opravdu svobodné a tedy mírové, který ale za sebou neustále vleče břímě vědomí, že jeho rodiče, jeho sourozenci, jeho přátelé a jeho soukmenovci v míru nežijí?

Je mi moc let a chtěl bych být mladší. Když však přemýšlím o omládnutí, jako asi o něm přemýšlejí všichni staří lidé, těžko hledám ve svém životě škvrnu míru, do níž bych se chtěl s chutí vrátit. Z dospělého věku zůstalo pár měsíců po květnu 1945, dostačujících k poznání, že je po míru, že už se nejspíše zase "vezem". Mimo nich zbývá už jen relativně krátká doba po listopadu 1989, jenže ta už k nějakému podstatnějšímu omlazení nedostačuje.

Protože ale padesát let je padesát let a padesátileté výročí vítězného konce té velké vojny nějakou tu slávu přece jenom zasluhuje, zaslavil jsem si i já, třeba bez pompy a bez řečnění. Otevřel jsem láhev červeného, přičichl k ní a v jednom blaženém okamžiku pohrbil Adolfa a připil zhroucení jednoho totalitního svinstva, po němž přišlo okamžitě druhé.

ELEKTRIKÁŘ

Aleš HÜBSCHMANN

licence no. 2511

sedmadvacet let zkušenosti

nabízí své služby

při řešení všech problémů se

zaváděním elektrických spotřebičů,

nové instalace a podobně.

Perfektní práce za slušné ceny.

Telefon : (03) 98033815

Mobil: (018) 176556

Zachránili-li člověka, zachránili svět

Tom Luke

Při oslavách padesátého výročí konce války se neustále hovořilo o velkých vojenských vítězstvích spojeneckých armád. Už méně se hovořilo o statečnosti jednotlivých lidí, kteří bojovali a vyhrávali svůj soukromý boj se zlem silou svého charakteru, kteří zvítězili, protože se nedali zlomit a zůstali lidmi. O jednom takovém člověku vypráví článek, který poslal Bořek Šindler, a který dodal:

Autorem je můj dávný přítel z prvních let exilu, Tom Luke. Když jsem se s ním sešel v Curychu, povšiml jsem si jeho pokulhávání a čísla vyetetovaného na paži. I po jeho odchodu do Ženevy, kde po dlouhá léta pracoval v UNESCO, jsme se vidali, obvykle v Austrálii, kam dojížděl za otcem. Ani já, ani jeho bývalý spolužák Jan Jirásek jsme se o podrobnostech jeho nekončného utrpení koncem války nedozvěděli. Teprve v květnu tohoto roku, když vyšel tento článek v Lidových novinách. Tomovu vzpomínku bychom měli číst s pietou.

Tyto dny demokratická společnost vzpomíná na padesáté výročí likvidace nacistického koncentračního světa. Většina manifestací se odehrává důstojně. Jedním z jejich cílů je zabránit, aby se podobné krutosti již nikdy neopakovaly. Avšak přes všechny snahy dobré vůle jsme zase svědky lidské brutality v "civilizované" Evropě.

O holocaustu se řeční, píše, filmuje, schůzuje, ale komu se podařilo vyjádřit, jak je na duši nezletilé dívce, matce s dítětem, chlapci, kmetovi a ostatním, kteří se náhle ocitli ve stínu plynových komor a krematorií? Když si bezděčně uvědomí, že jejich blízcí už nejsou, vůbec nikde - ani na hřbitově - nejsou. Když jim strach svírá srdce, jelikož vědí, že podle neúprosné logiky světa, který je obklopoval, na ně čeká stejný úděl.

Pokud jde o struktury, o vězně-hodnostáře čili prominenty-kápa, blockaelstry (velitele bloků nebo baráků) šrajbry a různé ostatní šarže - sloužící nacistům pod bdělým dozorem SS k plynulému chodu koncentráků, ti se sestávali nejen ze zločinců z povolání, ale i z politických vězňů a jiných. Je trpkou realitou, že hodnostáři často žili na úkor těch, které nejen okradli o denní přiděl chleba, ale často je sami zavraždili nebo utýrali, anebo za sebe poslali

na smrt. Někteří se dopouštěli těchto činů bez srozumitelného důvodu, pouze pro vlastní potěšení. Nicméně i mezi prominenty, převážně mezi politickými vězni, byli lidé, kteří "zneužili" své moci k osálení logiky koncentračního světa. Tyto řádky jsou o lidech, kteří podle přísloví citovaného v záhlaví zachránili svět. Pomпézní oslavy padesátiletého výročí konce nacismu by vyzněly méně planě, kdyby byly věnovány jim. Jelikož o jejich činnosti vím z vlastní, i když pasivní zkušenosti, dlužím jim vzpomínku.

Po duševní a tělesné devastaci prožité v Birkenau-Osvětimi, po pochodu smrti polskými zasněženými pláněmi pod běsnícím dozorem esesáků, po několikadenním transportu bez vody a jídla v otevřených vagoněch v lednu 1945 ti z nás, kterým zbývala energie, aby povstali z houfů nehybných těl, byli hnáni rakouským městečkem Mauthausen do koncentráku stejného jména. Pokud bych byl potřeboval další demonstraci charakteru běžného občana, dostalo se mi ji v onom poklidném městečku na břehu Dunaje, když jsme se plazili jeho ulicemi. Jeho obyvatelé, ženy, děti a starci (muži sloužili na frontách za vůdce a vlast), lemovali ulice a zírali na "podivana". Jedna z žen se náhle vynořila z davu s džberem plným vody, a jak jsem po něm sáhl, vytíla ho pod mé nohy. Kolemstojící se smáli.

Když jsme dorazili do vlastního lágru, byli jsme vtěsnáni do prostoru mezi vnější zdí a budovou obsahující popraviště, plynovou komoru, skříně s injekčními stříkačkami a jiným vražednými pomůckami. Tam jsem klesl k zemi a již jsem nevstal. Bylo mi jasné, že nastává konec. Prostor kde jsem se nalézal, byl tak přeplněný, že všechny likvidační metody dohromady jej nestačily urychleně vyprázdnit. Jedna podřadná šarže z vězeňských struktur mne popadla za nohy a táhla kamsi. Přesto, že mi hlava drncala po zmrzlé půdě, jsem zůstal při vědomí, díky čemuž jsem rozeznal T v červeném trojúhelníku kolemjdoucího politického vězně, označující Čecha. V zoufalství jsem ho oslovil. Na rukávé měl pásku šrajbra. Byl tedy vysoký hodnostář v administrativě, pán, který mohl z vlastní vůle rozhodovat o životě a smrti. Šrajber přikázal stvůře, která mne táhla za nohy, aby zastavila. Promluvil se mnou pár slov. Pak se zeptal chlapíka, kam mne táhne, a nařídil, aby mne opatrně nesl. Slibil, že "někoho" za mnou pošle. Dověděl jsem se dodatečně, že hodnostář byl univerzitní profesor Vratislav Bušek z Prahy, jeden z vedoucích členů nekomunistického podzemního hnutí.

Ocitl jsem se v části tábora sestávající se snad z osmi baráků, na jedné prýčně palandy uprostřed několika těl. Jedno z nich byl chlapec, kterého jsem znal z Osvětimi. Kamarád mi sdělil, že se nalézáme v oddělení rezervovaném pro práce neschopné, kteří mají být co nejrychleji likvidováni, aby udeřali

místo dalším přichozím. SS provádí periodické selekce za tímto účelem. Ve dnech mezi selekcemi mají blockaestři a jejich náhonci volnost sprovodit ze světa maximální počet vězňů libovolným způsobem. V baráčkách nebyly ani latriny ani voda. Můj kamarád z Osvětimi už několik dní nefasoval svůj příděl chleba a polévky. Během noci vydechl naposled a ráno po mém příchodu ho vyhodili na kupu mrtvol za barákem, odkud byly pravidelně odváženy na káfe tažené vězni. To ráno mi byly uřezány prsty u nohou. Dostal jsem infekci, otravu krve, gangrénu. Můj příděl "jídla", pro který jsem si pochopitelně nemohl dojít, se nedostavil. Už jsem se nehýbal, ač jsem stále neztrácel vědomí. V tom stavu mne po několika dnech našel můj strašný anděl, kterého za mnou Bušek vskutku poslal. Jmenoval se Ota Nesvadba, učitel z Moravy.

Ota byl starý politický vězeň, který se po počátečních útrapách v Mauthausenu vypracoval na prominenta a patřil k Buškově skupině, jejímž přednostním účelem bylo zachránit kohose dá. Když mě spatřil, zadumal se a pochybovačně pravil: pokusím se. Roznašeč jídla dostal pokyn pravidelně dodávat můj příděl. Velitel bloku byl informován, že jsem pod Otovou ochranou. Následující den přišel Ota zas, s pitnou vodou, trochu potravin a pokrývkou. Ota mne začal navštěvovat pravidelně přes vlastní dlouhou pracovní dobu a různá jiná zaneprázdnění. Hodnostářská strava, o kterou se se mnou dělil, mi dělala dobře na těle a jeho lidská přítomnost na duši. Mluvil ke mně, vykládal mi o svých dětech žijících na moravské vesnici, o ostatních politických vězních, o české komunistické buňce, plánující převzetí moci po válce v Praze, avšak odmítající spolupráci na snahách jeho hnutí, o bližících se spojeneckých armádách. Už jsem nebyl v zoufalém opuštění. Už jsem neležel mezi skoro nehybnými těly na pryčnu v jejich a vlastních výkalech, ale na kraji pryčny, kde mne Ota občas umyl. Prominenti, včetně zločinců, mne přestali týrat.

Přes všechnu péči a povzbuzování, abych vydržel, jsem mezi koncem ledna a polovinou března 1945 Otovi odcházel pod rukama. Nohy mi stále více opuchaly a můj zdravotní stav se zhoršil. Stovky mrtvých, které byly každé ráno z mého oddělení odváženy, mocipánům nestačily, snad vzhledem k zúžujícímu se nacistickému prostoru cítili, že musí "usvědčující materiál" odklidit. Četnost selekcí prováděných SS se zvýšila a současně bylo Otovi jasné, že se jim musím za každou cenu vyhnout. Bušek v rámci své funkce šraibra znal čas a řád, jak SS plánovali své smrtící "návštěvy" našeho oddělení. Jak skupina esesáků postupovala od baráku k baráku, tak mne Ota přenášel od jednoho z těch bloků, kde selekce byla už provedena. Tento výkon opakoval při každé

razii, a to s nasazením vlastního života, kdyby byl při činu esesáky dopaden.

Nakonec si Ota s mými hnilými nohama nevěděl rady. V lazaretu pro Němce a vězeňské prominenty pracoval brněnský chirurg, vězeň, profesor MUDr. Josef Podlah. Ota se mne taktně vyptával, zda bych za život obětoval nohy. Ve smluvenou chvíli mne odnesl na operační sál k Podlahovi, což bylo proti všem pravidlům. On však bez váhání vyjádřil přesvědčení, že bych amputaci nepřežil. V tom jsme na chodbě zaslechli kroky. Ota za sálu ještě včas zmizel, než vstoupil esesák. Od Podlahy jsem se dodatečně dozvěděl, že tento esesák s oblibou prováděl "chirurgické" zákroky, které nikdo z jeho pacientů nepřežil. Esesák nařídil, že mne bude operovat. Následující rozhovor mezi ním a Podlahou jsem sledoval s hrůzou. Podlahovi se nějakým zázrakem podařilo esesáka přesvědčit, že mne na amputaci připraví na příští den. Jakmile esesák za sebou zavřel dveře, Podlaha rychle provedl několik incizí, aby usnadnil odtok hnisu, načež mne Ota z lazaretu odnesl. Následujícího dne Podlaha esesákovi ohlásil, že jsem během noci zemřel.

Ota mne zanesl na neznámý blok a uložil mne na pryčnu, kterou jsem až do konce obýval sám. Moji sousedi byli Otovi chovanci, kteří mu rovněž vděčili za život. Všichni byli v lepším stavu a starší než já a na jeho přání na mne dávali pozor. V baráku vládla umírněná atmosféra, velitel bloku a jeho pomocníci nevráždili a nemučili a dokonce ani neřvali. Osazenstvo dostávalo svůj příděl. Doslechl jsem se, že v lágru existuje barák, jehož blockaestřer prý byl napojen na odbojové hnutí. Podle příznaků jsem se v něm nacházel. Podlaha sdělil otevřeně Otovi (což jsem tehdy nevěděl), že moje šance jsou mizivé, ale navrhl mu, aby zkusil jisté léky, včetně sulfonamidu a čerstvého ovoce. Některé léky a obvazy pořídil Podlah, ale sulfonamidy a ovoce nebyly. V dubnu občas vysvitlo slunce, tu mne Ota vynesl před barák a hltal, aby mne náhodou nespátřil kolemjdoucí esesák. Jednoho dne se Ota objevil s krabičkou sulfonamidu a po kapsách měl pár jablek. Neřekl mi, jak je sehnal, ale domnívám se, že je ukradl přímo v esesáckých ubytovných s rizikem s tím spojeným. Jednou, když mne vynesl před barák a opel zádý o zeď, jsem vydržel chvíli sedět. Touž spojenecké letouny bombardovaly vojenská zařízení docela blízko, sladká melodie dunění a výbuchů představovala konkrétní naději. Ty dny zachránil Bušek naráz skupinu dvou set vězňů, když je seřadil a odpochoval a nimi z místa, kde byli připraveni k likvidaci, zpět do baráku. SS jeho manévru nezabránil. nastal zvrát v morálce lágru.

V mé nové ubikaci, stejně jako v předešlém baráku, chodil esesák na pravidelnou

přehlídku. Začátkem května se očividně snažil s prominenty vlídně hovořit a tu a tam prohodil pár slov k ostatním vězňům. Jednoho dne se nedostavil. Avšak tentýž den nepřišel ani Ota. Podle hluku zvenčí se v lágru něco zcela neobvyklého dělo. Náhle se otevřely dveře a v nich stanul obr, třímající samopal. Po chvíli obezřetně vstoupil do baráku a pomalu, beze slova kolem nás prošel. S údivem nás pozoroval. Pak stejně tiše odešel. Tento černoch v americké uniformě byl první svobodný člověk, kterého jsem po šesti letech spatřil. Ovšem vyjimeční lidé, jako Ota, Bušek a Podlah, nikdy brutálně nepodlehli. Přes vězeňský mundúr zůstali v jádru svobodní.

Ota dokončil úkol, který si předsevzal a ještě během května, než se odebral za svou rodinou, mne doručil do nemocnice v Českých Budějovicích.

Ota Nesvadba byl po válce povýšen na školního inspektora a při jedné ze svých inspekčních cest zahynul v automobilové havárii, zaviněné opicem. Vratislav Bušek byl komunistickým režimem odsouzen na smrt, uprchl na Západ, kde o mnoho let později v úctyhodném věku zemřel. Ani profesor Podlah už nežije.

Při jednom z občasných setkání v New Yorku mi Vráta Bušek prozradil, že odbojová skupina v Mauthausenu několikrát se snažila Otu přemluvit, aby mne přenechal osudu a věnoval se nadějnějším případům, ale on tvrději odmítl. Prý to považoval za svůj osobní protest proti totalitě a nakonec za své vítězství. Těm, kterým vadí, že jsme my, to mizivé procento, přežili koncentráky a mudrují proč a jak, bych chtěl při tomto padesátém výročí říci, že se tak stalo díky lidem, jako byl Ota Nesvadba. Koncentrační tábor Mauthausen byl osvobozen 5. 5. 1945.

K SMRTI JANA MASARYKA

dr. Josef Lovell

Nad tragédií JM visela vždy otázka: Vražda? Sebevražda? Nedávné vyšetřování Úřadem pro dokumentaci a vyšetřování zločinů komunismu v Praze sebevraždu vylučuje. Ředitel Ústavu pan Václav Benda prohlásil (Respekt, 27. srpen, 95, str.10):

"Vím, jak to proběhlo a známe i jména osob, které byly jeho smrti přítomné. Dvě z nich stále žijí. Úřad má prý zjištěno, že osudnou noc byla u Masaryka domovní prohlídka. Příslušníci Státní bezpečnosti odpojili telefony a areál paláce neprodyšně uzavřeli. Jan Masaryk neměl šanci dovolat se pomoci. Estébáci se podle Bendy chovali k Masarykovi velmi neurvale, bít ho, nadávali mu. Masaryk se prý v panice pokusil uniknout po římse umístěné pod koupelňovým oknem. Vyšel se však špatným směrem, do míst, kde římsu zahrazoval sloup, a asi dva metry od okna se zřítíl. Z toho, co Bendovi úředníci vědí, se prý dá zcela jednoznačně vyloučit sebevražda. Bendova zjištění mají jedinou vadu na kráse: jsou použitelná maximálně pro historiky. Odsoudit podle nich nelze nikoho. Celá konstrukce stojí na jediném svědkovi, Viliamu Krajčovičovi. Je to jeden z pěti estébáků, kteří prováděli domovní prohlídku. Tento muž koncem šedesátých let emigroval do USA a od té doby prý opakovaně projevoval ochotu svědčit. Než ale zjistili Bendovi úředníci jeho totožnost, zahynul při výbuchu plynu ve svém bytě. "Uvažovali jsme také o verzi, že nešlo o nešťastnou náhodu", říká V. Benda. Během nedávného

svého pobytu v USA prostudoval spis amerických policistů a zjistil, že šlo sice o trestuhodnou nebalost plynářů, úmysl se ale prý může vyloučit. Takže vyšetřovatelům nezbylo vůbec nic - pouze zápisky zemřelého, které však u žádného soudu neprojdou. Existoval sice ještě jeden svědek, který znal Krajčoviče, ale ani on už není mezi živými. Jeho výpověď pochází z roku 1948, kdy se na útěku z republiky světil Američanům. Zápis tohoto svědectví však před senátem také nemá šanci - jde o zprostředkovanou výpověď.

(konec citátu)

Tento popis násilné smrti JM do-
bře vysvětluje známá fakta:

- 1) skutečnost, že JM padal po zádech a ne s tváří obrácenou k zemi jak je běžné u sebevrahů.
- 2) škrábance na rámu otevřeného okna svědčící o křečovitém držení
- 3) potřísnění rámu a kalhot pyžama exkrementy, což je časté u toho, kdo je ovládnut skutečně smrtelným strachem, ale zcela neobvyklé u sebevraha
- 4) odstrčená lavička pod oknem koupelny
- 5) nepořádek v bytě svědčící o zápasu
- 6) nedopalky cigaret různých značek, včetně cigaret, které JM nekouřil

Na tragédii JM se podílelo PĚT STB (?NKVD) gangsterů. Západoněmecký Spiegel před lety vydal článek "PĚT mužů přišlo o půlnoci" popisující vraždu JM. V roce 1968 tato reportáž byla prošetřována Generální prokuraturou ČSR. Dospěli k názoru, že jde o senační, převážně vymyšlený materiál. Z toho, co nyní vychází najevo vyplývá, že tento posudek byl mylný. Podstata článku je zřejmě pravdivá.

Díky úřadu pana Bendy došlo k pokroku v objasňování případu JM. K definitivní odpovědi patří samozřejmě též exhumace, o které se nyní začíná mluvit. Tragédie JM dokumentuje mravní bahno, ve kterém se náš národ ocitl po druhé světové válce, dotýká se nás všech, a neměla by být uložena jako zaprášený kus historie ad acta. Všechna známá data, vztahující se k smrti muže, jehož jméno symbolizuje ČSR, by měla být oficiálně zveřejněna. Pouze pštros řeši nepříjemnou situaci ukrytím hlavy do písku.

Je zajímavé, zda likvidace JM byla provedena po linii Stalin-Gottwald, což je pravděpodobné, nebo zda-li se jednalo

o prvou nevyžádanou bratrskou pomoc z východu vykonanou výlučně Stalinovými agenty. Chodilo jich tehdy po Praze více než dost.

Pan Benda si stěžuje, že jeho Úřad pro vyšetřování zločinů komunismu se setkává trvale s velkými obtížemi. Zaměstnává pouze šedesát osob, včetně řidiče a sekretářek. Skutečných vyšetřovatelů má prý pouze dvanáct. Řada z nich není prý plně kvalifikovaná. Úřad pro vyšetřování zločinů komunismu trvale musí zápasit s nepochopením, nedůvěrou okolí a samozřejmě sabotáží ze strany "bývalých" jsou běžné. Mnozí pokládají vyšetřování státem řízených "zločinů totality" za nepotřebné a i škodlivé (viz Listy listopad 1994, str.12). Rádi by za tím udělali nyní již dobře známou tlustou čáru dle populární říkanky "Co bylo bylo, nyní máme jiné starosti". Pomoc ze strany vlády je zřejmě minimální. Pan Benda počítá, že jeho instituce bude do třech let uzavřena. Obdobný úřad v Německu, plnící zcela stejný úkol, má tři tisíce zaměstnanců a roční rozpočet sto dvacet miliónů marek. Má k dispozici sedmdesát právníků vedených berlinským státním zástupcem. Poslali k soudu prozatím dvěstě lidí obžalovaných z komunistických zločinů. Tamnějším vyšetřovatelům a právníkům jistě pomáhá tradice a zkušenost z pátrání a odsouzení tisíců nacistických zločinců. Němečtí vyšetřovatelé se domnívají, že se jejich práce protáhne za rok 2 000. Obrovský rozdíl v porovnání se situací v Praze.

Má-li někdo z čtenářů úplné prohlášení pana Václava Bendy k případu JM a o činnosti jeho instituce, prosíme o laskavé zaslání kopie do redakce.

ZPRÁVY

z České republiky

Prezident Bosny a Hercegoviny Alija Izetbegović navštívil Prahu. V pražském Rudolfinu promluvil na téma budoucnost mnohonárodnostního soužití v Bosně a Hercegovině. Při jednáních s prezidentem Václavem Havlem a ministrem zahraničí Josefem Zieleniecem prohlásil, že věří v obnovu mnohonárodnostního charakteru Bosny a Hercegoviny. Zdůraznil nutnost demontáže srbského fašismu, při níž klíčovou roli sehraje to, zda mezinárodní společenství zajistí uskutečnění principů mírového urovnání dohodnutých nedávno v Ženevě. Prezident Havel mimo jiné zdůraznil, že odpovědnost za zlo v bosenském konfliktu nesmí být připisována žádnému národu, ale těm, kdo šíří mstu a etnickou nenávisť. "To, co se děje a co hrozí v bývalé Jugoslávii, je zkouškou celé Evropy, je zkouškou vážnosti, s níž přijímá principy, které deklaruje a na nichž chce stavět svou lepší budoucnost. Prohraje-li princip občanského soužití svůj zápas o přežití v Bosně a Hercegovině, prohrál ho v celé Evropě. A to se nesmí stát." Václav Klaus se s Izetbegovićem nesetkal a nezúčastnil se ani slavnostního večera na Hradě (byl na konferenci Prognos Forum v Basileji). Před časem vyjádřil premiér rozhořčení nad tím, že ho Havel o pozvání bosenského prezidenta neinformoval.

Vláda schválila zákon proti praní špinavých peněz, který má zamezit legalizaci peněz pocházejících z trestné činnosti. Informoval o tom předkladatel zákona, ministr spravedlnosti Jiří Novák (Občanská demokratická strana). Od 1. dubna 1996 by tak finanční instituce (banky, fondy, pojišťovny, provozovatelé kasin a sázkových kanceláří) podléhaly oznamovací povinnosti při neobvyklých obchodech a identifikaci při všech finančních operacích přesahujících 500 tisíc korun. Vláda i policie se ovšem shodují na tom, že ani připravovaný zákon praní špinavých peněz zcela nezabrání. Má však nakládání s nelegálně získanými prostředky ztížit. Jestliže zákon schválí parlament, stane se ČR po Maďarsku druhou postkomunistickou zemí, kde obdobná opatření vstoupila v platnost. Ministr Novák prohlásil, že spolu s ministrem zahraničí Josefem Zieleniecem (ODS) předloží materiál, který by měl umožnit přístup ČR k evropské úmluvě proti praní špinavých peněz přijaté v roce 1990 ve Štrasburku. Mělo by se tak stát rovněž 1. dubna 1996.

Od pátku 13. října se musí cizinci na přechodech do ČR prokázat částkou 500 korun na den při maximálně desetidenním pobytu. Při delší návštěvě budou muset mít 7000 korun. Turistům mladším 18-ti let postačí polovina částky. "Nepředpokládá se, že by povinná částka byla vyžadována od občanů sousedních států," uvedla Lucie Haidsmánová z tiskového odboru Ministrestva. Co se pobytu týče, celníci se spokojí s ústním prohlášením, které se nebude ověřovat. Alternativou požadované sumy je pozvání, případně potvrzení o uhrazeném pobytu v republice. Původní požadavek, aby se cizinci prokazovali částkou 7 000 na deset dnů vláda odmítla.

Mista v Poslanecké sněmovně by po červnových volbách mohli obsadit vedle pravicové ODS a sociální demokracie již pouze členové Křesťanské a demokratické unie-Československé strany lidové (KDU-ČSL), Občanské demokratické aliance (ODA) a Komunistické strany Čech a Moravy (KSCM). Jiným stranám nedává Institut pro výzkum veřejného mínění ani Středisko empirických výzkumů velké šance. Oproti ODA a komunistům, kteří již několik měsíců s počtem voličů stagnují, si lidovci stále získávají nové přívržence. Od srpna do října letošního roku stoupl počet těch, kteří s nimi sympatizují o dvě procenta. Stejně dobře si podle průzkumu vede i Klausova ODS. Pokles popularity zaznamenala Česká strana sociálně demokratická (ČSSD). Z propočtů vyplývá, že ODS by ve sněmovně mohla získat 82 mandátů, ČSSD 55, KDU-ČSL 23, KSCM 22 a ODA 18.

Rozšířené prezidium mimoparlamentních Svobodných demokratů a předsednictvo Liberální strany národně sociální (5 křesel v Poslanecké sněmovně) přijaly návrh politické dohody obou stran na jejich sloučení. Stalo se tak na společném zasedání v Javorníku na Benešovsku. Účastníci jednání se shodli na tom, že nově vzniklou stranu povedou dočasně oba současní předsedové stran, a to Vavřinec Bodenios (LSNS) a Jiří Dienstbier (SD), který také bude společným lídrem pro parlamentní volby. Slučovací sjezd, který se uskuteční začátkem prosince, by měl schválit všechny návrhy včetně názvu nové strany. Tiskový mluvčí LSNS uvedl, že "občané budou vnímat, že vznikl volební subjekt, který je hoden pozornosti, protože je tím, po čem už dávno volají - středovou stranou."

Zemský soud v Kolině nad Rýnem odmítl 11. října vydat lichtenštejnskému knížectví obraz ze sbírky zámku ve Valticích. Rozhodnutí odůvodnil soud tím, že německé justici nepřisluší právo rozhodovat v případech souvisejících s válečnými událostmi. Dílo nizozemského malíře Pietra van Laera Římská vápenka z počátku 17. století zkonfiskovaly československé úřady v roce 1945 na základě Benešových dekretů. Obraz byl vystaven ve Valticích až do roku 1991, kdy ho Památkový úřad v Brně zapůjčil na výstavu Wallraf-Richartzova muzea v Kolině nad Rýnem. Na podnět lichtenštejnského knížete Hanse Adama II. bylo však dílo, jehož cena přesahuje 18 milionů korun, vyňato z expozice s tím, že jde o soukromý majetek knížecí rodiny. Lichtenštejnská strana se odvolá k vrchnímu soudu a případně i k Mezinárodnímu soudnímu dvoru v Haagu. Ředitel Památkového ústavu v Brně Vladimír Pospíšil je však přesvědčen, že se obraz vrátí do Čech ještě letos.

Poslanci schválili obě novely lustračních zákonů, které parlamentu vrátil k novému projednání prezident Václav Havel. Zákony budou platit až do konce tisíciletí. Prezident odmítl podepsat obě novely především proto, že považuje za zbytečné tuto revoluční normu prodlužovat. Podle informace z Kanceláře prezidenta republiky však Havla přijetí novel nepřekvapilo. Chtěl prý pouze vyjádřit základní výhrady k východiskům, na nichž byl lustrační zákon postaven. Pro prodloužení lustrací bylo nutné v parlamentu získat nejméně 110 hlasů. První

novelu, podle níž nesmějí pracovníci a spolupracovníci tehdejší komunistické Státní bezpečnosti na některých místech, podpořilo 128 poslanců a pro prodloužení lustrací v ozbrojených složkách státu hlasovalo 127 poslanců.

Z výzkumu firmy Factum, který byl zveřejněn v tisku, vyplynulo, že devět procent našich českých občanů se stalo v létě obětí trestného činu. Kapsáři či lupiči okradli pět procent obyvatel, dvěma procentům byla vykradena auta, byt byl vykraden každé sté osobě a stejná část populace byla zbita či jinak fyzicky napadena. Ve větších městech je kriminalita větší. Na policii ohlásily trestnou činnost přibližně tři ze čtyř obětí. Z nich bylo s přístupem policie spokojeno 57 procent.

Ke konci září evidovaly úřady práce 154 000 nezaměstnaných, což je téměř o 2 000 méně než v srpnu. Míra nezaměstnanosti je stále na 3 procentech. Na jedno volné místo připadá v průměru 1,6 uchazeče, nejmenší nezaměstnanost je již tradičně v Praze (0,3%), nejvyšší v okresech Karviná a Most (6,9). Po dvouměsíční stagnaci stoupla oproti srpnu míra inflace o 0,9%. Ve srovnání s loňským zářím se index spotřebitelských cen zvýšil o 8,6%. Míra inflace vyjádřená průměrným ročním vývojem spotřebitelských cen činila v září 9,8%. Od začátku roku do konce září vykazovalo hospodaření státního rozpočtu vyšší přebytek, než jakým disponovala pokladna za loňský rok. Přebytek k letošnímu září dosáhl výše 14,4 miliardy korun.

V současné době je v ČR v souvislosti se softwareovým pirátstvím stíháno kolem pětadvaceti osob, několik dalších případů je v šetření. V Ostravě Okresní soud již vynesl prvních deset rozsudků nad pachateli softwarového pirátství. Obvinění byli odsouzeni k podmíněčným trestům a propadnutí majetku. Podle odhadu je 83% programů používaných v České republice získáno nelegálně. Je to mimo jiné způsobeno i neúměrně vysokými cenami programů, např. cena programu Microsoft Word 6.0 se pohybuje kolem 6 000 korun, což je průměrný měsíční plat.

ze Slovenska

V předchozích číslech jsme vás informovali o únosu syna slovenského prezidenta Michala Kováče do Rakouska. Dnes přinášíme další informace o tomto případu. Nejdříve však malé shrnutí faktů.

Den po únosu odjíždí otec Michal Kováč, prezident SR, do Vídně a žádá o pomoc rakouského prezidenta Thomase Klestilů. Současně žádá slovenského ministra vnitra o řádné prošetření případu. V tisku se objevují úvahy o tom, šlo-li skutečně o únos do zahraničí s úmyslem, aby byl Kováč ml. co nejdříve vydán do Německa, kde je na něho údajně vydán zatykač pro finanční zpronevěru. Na druhé straně je v podezření vládní koalice, že si velmi drsným způsobem vyřizuje účty

s nenáviděným prezidentem. Vláda SR ani ministerstvo nereagují. Bývalý předseda vlády SR a současný předseda KDH JUDr. Ján Čarnogurský interpeluje v parlamentu na V. Mečiara, aby odpověděl, je-li pravda, že inkriminovaný den byl viděn na hraničním slovensko-rakouském přechodu v Bergu. Ministerstvo vnitra SR sestavuje vyšetřovací komisi a šéf vyšetřování Jaroslav Šimunič žádá ředitele Slovenské informační služby SIS Ivana Lexu, jehož jmenování ministrem prezident před časem odmítl podepsat, aby zbavil mlčenlivosti některé příslušníky SIS. Lexa odmítl.

Ministr vnitra I. Hudek se vyhýbá odpovědi na otázku novinářů, jestli šlo skutečně o únos. Zatím není zcela jasné, jestli s případem souvisí i to, že v úterý 12. září večer přepadli neznámí pachatelé opozičního poslance NS SR a místopředsedu KDH F. Mikloška a zbili ho. JUDr. Ján Čarnogurský vyhlásuje, že bude chodit ozbrojen a že to budou mít útočníci mnohem těžší než v Mikloškově případě.

Vláda SR vyzývá prezidenta k odstoupení. Prezident promluví k novinářům, protože nemá přístup do televize, a prohlašuje, že je právoplatně zvolen a nemíni odstoupit. Na osocení, že je zapleten do různých finančních machinací, prohlásil, že by se různí členové vlády měli zamyslet sami, kde všude mají své konta.

Vyšetřovatel případu J. Šimunič je poté, co udělal rozhovor české televizi NOVA a naznačil, že v inkriminované chvíli byl na přechodu pracovník SIS, je odvolán. Nový vyšetřovatel Peter Vačok žádá ředitele SIS Ivana Lexu, aby zbavil mlčenlivosti pracovníka svého úřadu Milana Lovicha. Na to dává I. Lexa podnět Generální prokuratuře SR ke stíhání dosavadních vyšetřovatelů za zneužití pravomoci veřejného činitele tím, že údajně slibovali svědkům finanční odměny a milost od prezidenta. Dne 29. září uveřejnila MFD článek redaktora rakouské tiskové agentury APA pod názvem Rakouské gesto proti zneužití právního státu. Autor v něm píše, že nejmenovaný vysoce postavený rakouský politik je ochoten zaplatit kauci za propuštění prezidentova syna. Uvádí dále, že je docela možné, že Kováčův syn bude propuštěn bez kauce. Vysvětlení je zcela zásadní: "Na západě buď způsob výkonu moci na Slovensku a její hrozící centralizace do rukou vůdce levicové nacionalistického hnutí HZDS velké obavy. Vzhledem k současné faktické slabosti slovenské opozice se Západu jeví prezident Kováč nikoli jako jakýsi antimečiár, nýbrž jako demokraticky zvolená překážka na cestě rovněž demokraticky zvoleného Mečiara k neomezené moci ve státě". David Zelinger, autor článku, uzavírá, že s tím únosci zřejmě nepočítali, neboť to je síla demokratického právního státu. M. Kováč byl totiž odvezen do země, kde žádné zákony neporušil.

Českou veřejností je zavlečení přijímáno se smíšenými pocity. Na jedné straně radost, že "se nás to netýká", na druhé straně však obavy, že ve skutečnosti nejde o spor dvou nejvýznamnějších politiků, ale o budoucnost politického uspořádání nejbližších sousedů, kterým projevuje podezřelou nebývalou přízeň chaotické a nečitelné Rusko.

Po uzavěrci Čs. Týdeníku došla zpráva, že rakouské úřady propustily syna slovenského prezidenta po složení kauce jednoho miliónu šilinků na svobodu, pod podmínkou, že neopustí rakouské území. Rakouské úřady se budou i nadále zabývat žádostí mnichovského soudu o jeho vydání do Německa.

(Československý Týdeník 5.10.95-přetřeno Strípky 10/95)

Nový vyšetřovatel únosu Michala Kováče ml.

Prokurátor odebral již druhému vyšetřovateli Peteru Vacokovi vyšetřovací spis a odvolal ho z případu. Novým vyšetřovatelem byl jmenován major Jozef Ciz. Prokurátor své rozhodnutí zdůvodnil trestním oznámením, které podal ředitel Slovenské informační služby na předchozího vyšetřovatele. Prokurátor Robert Vlachovský také zrušil započetí trestního stíhání proti dvěma mužům, které vyšetřovatel Vacok podezřel z účasti na únosu. Peter Vacok na odvolání reagoval prohlášením v deníku Národná Obroda: "Prohlašuji, že jsem vyšetřování vedl v souladu s trestním řádem a jeho zásadami, a to s cílem zjistit pachatele tohoto trestného činu." Předseda Křesťansko demokratického hnutí Ján Čarnogurský uvedl pro deník SME, že dokud nebude odvolán Ivan Lexa z funkce ředitele Slovenské informační služby, nedá se očekávat vyšetření případu a nastolení spravedlnosti.

Prezident Michal Kováč zase pro deník Právo, na otázku, zda je možné, že právě Ivan Lexa řídil celý únos, odpověděl: "Podle toho, co vím z nejrůznějších zdrojů, není třeba o tom pochybovat". Na to reagoval Lexa otevřeným dopisem, v němž se poprvé veřejně distancoval od únosu prezidentova syna. Prezident Michal Kováč se v rozhovoru pro deník Právo vrátil ke svému konfliktu s premiérem Mečiárem a řekl: "Myslím, že hlavním cílem kampaně proti mně není jen snaha odpoutat pozornost od privatizace a jiných závažných problémů, ale má za cíl odstranit mou osobu z politické scény jako jednu z překážek, která stojí v cestě jiným záměrům. Konflikt premiéra se mnou není osobním ve smyslu nějakého soupeření o moc. V podstatě jde o odraz konfliktu rozdílného chápání a vnímání demokracie."

Slovenská národní strana (SNS) zvažuje možnost podat parlamentu návrh na to, aby obžaloval prezidenta Kováče u Ústavního soudu z vlastizrady. Deník Telegraf cituje předsedu strany Jana Sloru: "Prezident svými vyjádřeními velmi hrubě poškozují zájmy Slovenské republiky... Někteří představitelé v Evropském parlamentu či v Radě Evropy mají podezření na základě prezidentových informací o tom, že se na Slovensku porušují základní lidská a demokratická pravidla společnosti. Jde o hluboké dezinformace a nepravdy, kterými pan prezident velmi škodí svému národu a své vlasti."

NEW AGAIN Pty Ltd

Opravy karoserie, nový lak, vnější i vnitřní úpravy,
odstranění rezu, všechnu modely a druhy aut.

BODY REPAIRS

Volejte : (02) 9999 2595

7 Perak St. Mona Vale

PERLY A PERLIČKY

Člověk by věru neřekl, že je jakási souvislost mezi Blodkovou operou V studni koncertně provedenou vloni v Sydney a českými lustracemi. A přece... Libreto k té opeře napsal týž libretista, který je zároveň autorem libret k Prodané nevěstě a Braniborům v Čechách, Karel Sabina, jeden z "vlastenců" minulého století, horlivce a skladatel mnoha nadšených národních publikací, spisovatel, žurnalista a také odsouzenec a vězeň rakouské policie. Je však známo, že Sabina byl ale také zároveň donašečem a udavačem, jak dokázaly policejní zápisy zpřístupněné po říjnu 1918. N ic tedy nového pod sluncem. Nelze prostě vidět svět jen a jen černě či bíle. K Prodané nevěstě libreto dosud nikdo nepřepsal....

Opravdu jste ještě nečetli svérázný životopis Věry Moravcové, její knihu "Vzpomínky a harmonika"? Mělo by to být snad povinnou četbou australských Čechů. Vlastně i Australanů nečeských. Autorka totiž velmi zajímavě líčí své důvody přistání v Austrálii. Jako tolik lidí z naší země, i ona prošla očistcem na zemi než nakonec vkročila na půdu tohoto mírumilovného a poklidného světadílu. Kniha by se docela mohla jmenovat i třeba "Z Brodu přes peřeje do zátoky míru" nebo "Konečně jsem zakotvila". Nebo také "Našla jsem svou dceru" - autorka by ovšem roztomile napsala "Našla jsem mou dceru", ale takové prohrěšky čtenář nemůže neodpustit. Právě tak nedopatření v tom, že všeobecný terezínský apel nařídili Němci při hledání atentátníků na Heydricha v roce 1942, nikoli o rok později. Člověk to nemůže nečíst jedním vzrsem a rád přiznám, že jsem řádky Věry Moravcové zhltnul za několik hodin. Snad i proto, že jsem oživil vzpomínku na jedno její neméně svérázné harmonikářské vystoupení. "Kupte tedy a čtěte.

Že se neroztrhl pytel s výstavami českých obrazů v Sydney popřela již po léta zde etablovaná moravská malířka Marie Jeníková svoji výstavou "Život ducha" (Life of the Spirit) uspořádanou v Attic Gallery ve Windsoru. Ne tedy přímo v Sydney. Marie Jeníková nevystavovala poprvé, známe ji z řady předcházejících exhibic. Autora těchto řádků denně oblažuje pohled na vzácná byt drobná dílka této umělkyně nad jeho psacím stolem, a přestože upřímně lituje, že se neziúčastnil vernisáže, přeje jí i s ostatními obdivovateli kuráž do dalších objevných cest.

Oslava českého státního svátku byla už pro mnohé z nás osmačtyřicátou oslavou mimo republiku. Vyznavačům lenin-sko - stalinského marxismu se zdařilo odvést mladé české generace od vzpomínání na den, kdy se znovu na svět vedrala česká samostatnost, ale budoucnost jistě vše napraví. Sydnejsí Sokolové, jako vždy po celá dlouhá léta, i letos vzdali hold osmdvacátému říjnu a oslava se vskutku vydařila. Vždyť také tento den stojí za dobrou uváženou. Místostarosta Karel Jeníček

uvítal generálního konzula České republiky s chotí slovy "pattíte teď už mezi nás". Ing. Josef Sládek během věcně podaného projevu také prozradil, že republika bude s radostí nápomocná při uspořádání letních táborů pro děti, tak jak se konávaly za pana pátera Ondráška. Že bychom skutečně nevzali pana generálního konzula za slovo? Že bychom nedovedli přijít s patričnou odpovědí a konkrétním návrhem? Dáme si ujit další příležitost naučit ty nejmenší něco o zemi svého původu?

(Bořek Šindler - lovec pereř)

Malé upozornění

Do naší redakce jsme dostali velmi neobvyklou knihu, kterou v češtině vydalo nakladatelství VICTORIA PUBLISHING v Praze. Autorem skutečně překrásné uspořádané publikace je Doc. PhDr. Zdeněk Veselý, CSc. Publikace pod názvem "Dějiny českého státu v dokumentech" přináší zajímavé a mnohé dosud nepublikované dokumenty a svědectví o vzniku českého státu. Počínaje příchodem Čechů na naše území a konče "Ústavou České republiky" z roku 1993, dává tak kompletní přehled o vývoji naší státnosti a našeho národa vůbec. Je doplněna přeráznými barevnými i černobílými fotografiemi, spolu s anglickým, německým, ruským a francouzským summary, a rozhodně by neměla chybět v knihovně našich krajanů. Cena knihy se pohybuje kolem 130 amerických dolarů, bez poštovného. Pokud máte o publikaci zájem, přihlašte se, do redakce, abychom mohli objednat větší počet výtisků najednou a tím podstatně snížit cenu poštovného.

Redakce

U hrobu nestůj...

(podle představy neznámého autora napsala Hana Honsová)

U mého hrobu márně budeš stát
a marně plakat, nafíkat a lkát -
Já nespím tam - já nejsem v země klínu,
jen zvadlé tělo uložili v hlinu.
Já letím s větrem - já jsem jeho dech,
já duhou hraji zrána ve květech,
jsem diamantů třpyt na vloček bílé pláni,
sluneční polibek, jenž zrna volá k zrání,
jsem zpěvem kapek v dešti podzimním
a mlhou večera nad krajem tiše bdím...
Jsem dotekem, jenž ptáka zvedá v let,
stříbrným svitem hvězd se dívám v svět...

A kdybys k hrobu někdy jít chtěl
já nejsem tam - vždyť já jsem nezemřel -
Své slzy osuš, setřil smutek, žal,
já nespím tam - já žiji věčně dál.....

(v listopadu věnováno všem našim příbuzným, přátelům a známým, kteří opustili tento "exil" života aby se vrátili do vlasti nesmrtelnosti...)

Z tajů krás české řeči

Výlet do minulosti českých slov by mohl vést k omráčení i takového pana Broučka - a všimněme si: omráčit, tedy obklopit mraky. Lze tam totiž, v té minulosti, potkat individua o jejichž existenci víme dnes pramálo. Třeba namátkou slovíčko "širi", původně ve staré češtině "šir", v praslovanštině "šur", a v době Klaretově "širiě" - manželčin bratr - rusky a srbochorvatsky "šurjak". Nachází se v našem dnešním povědomí? A právě tak staročeské přídavné jméno "holemý" - velikánský. Je zajímavé, že v bulharštině to zní "goljan", ve staropolštině "golemszy" a v praslovanštině? "Golem", prosím. Neobrací se rabi Löw v hrobě?

Ten nahoře zmíněný Klaret, Bartoloměj z Chlumce, ve čtrnáctém století sestavoval latinsko-české slovníky významové, v nichž zachytil asi na sedm tisíc výrazů a zasloužil se o ustálení českých abstrakt jako "hlása" (dnes samohláska), "zvučna" (souhláska) nebo "slovočtena" (mluvnice). Působil na tak zvané artistické fakultě tehdy nově založené Karlovy University a byl předchůdcem Husovým. Hus, snad nejsmělejší reformátor češtiny, její znalec a milovník, kromě zavedení diakritických znamének (nábozeníček) zprvu fungujících jen jako tečky a později jako čárky a háčky, se stal autorem přecetných česky psaných kázání a pojednání - i když psal zároveň latinsky - v nichž používal tehdy moderní a jím zmodernizovanou češtinu.

Vraťme se však ještě na vteřinku do minulosti našeho jazyka. Kdo už dnes ví, že "štitroba" byl pro naše předky lačný žaludek, nebo že slova "děva" a "dívce" mají původ ve staročeském výrazu "dėvojna" - mladá žena dychtící po rození děcek? V polštině, mimochodem, dnes slovo "diwka" označuje lehkou ženštinu, sestru české děvky. "Krchý" znamenalo lichý, levý, tchořovi se říkalo "dchoř" a "bršt" je starobylý název boševníku. Dukát je ze středolatinšského slova "ducatus", vévodství, a to je ovšem také otcem anglického slova "duke".

Shovlivavě se usmívat nad výrazy používanými předky vede k úvaze, že za nějakých sto let se budou naši pravnucci usmívat nad naši češtinou, kterou dnes pokládáme za vrchol moderny. "Moderna" pochází z matky "módy" a ta opět vytryskla z latinského praotce "modus" (způsob), zatímco dnešní "vrchol" má kolem sebe rozsáhlou rodinnou přízeň jako vrch, vršek, svršek, svrchu, vrcholek, vrchní, a to vše má být pokrevně příbuzné se staroindickým "varš" - vrchol.

Sláva nazdar výletů! Nezmokli jsme. Jen jsme se omočili v úvaze o pomijivosti slov.
B.S.

KULTURA

SOKOL SYDNEY

16 Grattan Crescent, Frenchs Forest

Sokolské kino
PONREPOuvádí v neděli 19. listopadu 1995 v 15 hodin

z historie české kinematografie

film Voskovce a Wericha

"HEJ RUP"

Tomuto filmu se jako jedinému ze čtyř filmů V W dostalo populárního i kritického ocenění v zahraničí. Promítal se s úspěchem ve své době ve Vídni a v Londýně a dával se i ve Spojených státech jak pro českoamerické obecnstvo, tak i pro veřejnost v New Yorku. "Hej rup" byl jeden ze tří filmů, které reprezentovaly Československou kinematografii na Filmovém festivalu v Benátkách v roce 1935.

Hlavní role vytvořili: Jiří Voskovec, Jan Werich,
Helena Bušová, Josef Skřivan a Theodor Pištěk.

Hudba: Jaroslav Ježek

Kamera: Otto Heller

Režie: Martin Frič

Vstupné dobrovolné

Český divák se vyznačuje dochvilností a je po programu zván
na lehké občerstvení.

TĚŠÍME SE NA VAŠI ÚČASTVečer u příležitosti vydání třetího románuBoženy Samánkové**"Perpetuum mobile"**

a sbírky básní

"Jak šel čas"se koná11. listopadu 95 v 19,30

v Krabicovém domě

44 Cumberland Street, The Rocks

Večer bude spojen s autogramiádou

a malým pohoštěním.

Vstup volný.

COUNTRY CLUB

320 Devonshire Road, Kemps Creek

vás všechny srdečně zve

v sobotu 11. listopadu ve 20 hodin

kdy

začíná

JARNÍ ZÁBAVA

Hrají Česko-moravsko-slovenské hvězdy

za řízení J. Neradilka.

Zpívá J. Kozumplik

Vstupné: hosté \$6.-členové a pensisté \$5.-

Rezervace vstupenek:

J. Rutar - 610 3267

J. Hanousek - 607 8883

K dostání též Vyhnálkovy tasmanické sýry.

MASÁŽ

Jan Bohumil Ráž

vám nabízí úplnou nebo částečnou masáž těla

kondiční, relaxační a sportovní,

masáž vás uvolní, oživí krevní oběh,

odstraní bolesti uvolněním svalstva, osvěží.

Masáž je především vhodná pro lidi se
stereotypním nebo sedavým zaměstnáním

jako jsou:

pisačky, operátoři komputerů, švadleny,
prodavačky, dělníci pracující u strojů, řidiči a pod.

Masáž je též velice vhodná pro lidi upoutané
dlouhodobě na lůžko, pro lidi těžce pracující
a pro sportovce.

MASÁŽ JE PŘÍJEMNÁ PRO VŠECHNY!

Kontaktujte: J. B. Ráž

pondělí - pátek večer (03) 9584 8592

44 DEVON ST, CHELTENHAM 3192

ČEŠI V KAZACHSTANU

Po uveřejnění článku "Češi v Kazachstanu", v minulém čísle, dostala Jana Reichová další příspěvky od krajanů, kterým není lhostejný osud jiných, a tak bychom dnes rádi poděkovali:

Otci Jindřichu Kotvrdovi \$ 30.-
 dr. J. Štěpánkové \$ 20.-
 krajanovi z Canberry \$ 20.-
 krajanům z Melbourne (Clayton) \$100.-
 manželům Rutarovým \$ 50.-
 F. a J. Jiráskovým \$ 20.-
 manželům Saltmanovým \$ 50.-
 Peníze (\$290.-) byly odevzdány Sokołu Sydney, který zařídí jejich doručení na místo určení. Všem dárcům ještě jednou děkujeme.

Pro své rodiče

bych rád zajistil
 nové i staré české filmy na
 vidokazetách,
 dramata i komedie s populárními
 herci,
 např. s Jiřinou Bohdalovou a pod.

Nabídky: Peter Wagner
 P.O.BOX 26
 MIDORE, QLD 4558

**Firma, která otevírá svoji
 odbočku v České republice
 hledá**

schopnou sekretářku,
 se znalostí češtiny a angličtiny, s
 dobrým vztahem k lidem
 a k podnikání,
 která by byla ochotná odjet do
 Čech a po dobu několika měsíců
 pomoci se zavedením firmy.

Podrobné informace:

Soltani Masoud

Phone: (02) 427 1517

Mobil: 04111 32535

Nad dopisy čtenářů

Attention Mrs. Jana Haber
 Haber PTY. LTD.
 Wentworthville NSW 2145

Dear Madam,

I am informing you, that with regret I am ceasing my subscription of yours periodics "Australské Listy" commencing next month (October), because it does not represents any more the interests of the part of our genuine Exiles.

Yours faithfully
 A. Krotky
 Landsvale NSW

Vážená redakce,

ač nemyslim, že stránky AL jsou vhodným kolbištěm balkánských válek, kostky již byly vrženy a chtěl bych proto navázat na dopis Petra Bauma. S názory jím vyslovenými souhlasím - zejména s tím, že je marnou šalbou přirovnávat Srby k nacistům. K čemu prospěchu že bylo rozbití Jugoslávie? Tedy, podle staré právníkové otázky: cui bono? Za minulé války rozbili Jugoslávii Němci a Maďari. Jugoslávie a Československo byly soli v očích středoevropských fašistů. I dnes, po rozpadu Jugoslávie, který Německo uspišilo okamžitým uznáním samostatného Chorvatska, poslouží balkanizace Balkánu další expansi Německa. Že se Maďarsko dříve či později do věci vloží je už dnes na bíledni.

Během druhé světové války se chorvatští Ustašovci dopouštěli nelidských zvěrstev na Srbech. Museli být dokonce mírňeni německými SS-many. Když se obrazy chorvatského "poglavni-ka" po nedávném rozpadu Jugoslávie opět objevily i ve veřejných budovách, muselo to působit na Srby ještě daleko hůře než působí obraz Tisa s emblémy slovenského fašistického státu na Čechy. Srbský boj proti Turkům a později proti Rakousku trval celá staletí - právě tak jako odpor Slováků proti Maďarům trval nějakých tisíc let. A dnes se zdá, že místo pokusu o reformu jugoslávského státu

naivní státníci - především američti - sedli na lep těm, kterým záleží na opakování Balkánu. A mimochodem - je mohamedánství opravdu národnost?

Rád bych ještě dodal, že zločiny jsou bezpochyby vinni všichni účastníci balkánských bojů. Chorvatští fašisté roztrošeni po světě budou ovšem očerňovat jen Srby. Činili to již od roku 1945. Rád bych ještě dodal, že my Češi máme ve světě jen velice málo skutečných přátel. Že mezi ně vždycky patřili Srbové, právě Srbové, o tom nepochybujeme, ti brali za nás do rukou zbraně, když my jsme je odkládali. My věru nemusíme sdílet naivnost Američanů i špatnou informovanost západních Evropanů. Včera Slovensko, dnes Bosna - zítřka Alsasko-Lotrinsko a pozitíři Sude-ty?

Bořek Šindler
 Sydney

**Milovníky klasické hudby
 zve**

**The Oratorio, Opera and the
 Theatre Company**
 na

nedělní koncerty

oblíbených melodií z děl
 Verdiho, Pucciniho, Bizeta,
 Offenbacha a Lehára,
 které se konají:

**v neděli 19. 11. 95 ve 14 hodin
 v St. Paul's Church, Burwood,
 205 Burwood Rd, Burwood**

**v neděli 26. 11. 95 ve 14 hodin
 v Church of Christ, Doonside
 Kildare Rd. Doonside,
 Vstupné: \$ 10.- včetně
 odpoledního čaje.**

**Blíží informace:
 Narelle or John - 674 1049**

Malé zamyšlení nad velkými dějinami

Stín Mnichova

Bořek Šindler

Česká země prošla věru všemi zkouškami, které osud dovedl mistrně naličit na malý evropský národ za posledních čtrnáct či patnáct století. Naše kraje prošly litými a nemilosrdnými válkami a revolucemi, byly napadány ze západu teutonskými kmeny, křižáky a armádami německých kulturtraegerů a neblahých šířitelů západní civilizace ohněm i mečem. Z východu a jihovýchodu byla po staletí ohrožována avarskými, uherskými a tureckými nájezdníky. Prošla třicetiletou válkou, když byla už předtím podupána arogantními habsburskými vítězi v sedmáctém století a před dvěma sty lety náš národ téměř vykrvácel a přestal existovat jako vzdělaný evropský celek.

Když se Češi opět počátkem tohoto století pozvedli do dřívějších výšin a cítili se bezpeční, byli znovu srazeni. Tentokrát zákeřnou ranou do týla: Mnichovem. Za doby mnichovské podstoupil český národ jednu z nejtěžších zkoušek své pestré a svízelné existence. Ještě dodnes se vzpomíná ze zrady nastražené jeho vlastními spojenci.

Mnichovská kapitulace zahájila řadu tří nedůstojných československých kapitulací tohoto století. Byla pak brzy následována Benešovou kapitulací v únoru 1948 a další kapitulací v době invaze Sovětů a jejich satelitů v srpnu 1968 včetně - a to si musíme znovu a znovu připomínat pro budoucnost - včetně věrných spojenců Kremlu, německých ozbrojenců Waltera Ulbrichta. Mnichov sám byl ovšem předposlední kapitulací celé svobodné Evropy v serii ústupů před vzteklym běsněním německého frajtra zahájenou mlčením nad pogromy ve Třetí Říši a nad jejími dalšími výbojnými a provokativními činy. Západ mlčel když Hitler začal tajně vyzbrojovat německou armádu. Mlčel také když Němci obsadili dotud demilitarizované Porýní a Sársko. Evropa více méně mlčky přihlížela jak Mussoliniho fašistická Itálie napadá bezbranné Habešany, jak nacistům v Německu narůstá hřebínek, jak ve vražedné občanské válce jejich spojenců Franko bojí španělskou republiku.

Spojené státy americké se po evropské intervenci v první světové válce, kdy zachránily Evropu před vítězstvím německo-rakouským, stáhly na vlastní území, zavrhnuvše hned po skončení bojů v Evropě moudrou mezinárodní diplomaci svého vlastního prezidenta, Wilsona, osvědčeného inspirátora Společnosti národů v Ženevě. Stáhly se do ulity v níž je nakonec překvapil až japonský útok na Pearl Harbor. Sovětský Svaz, diktatura první třídy, v třicátých letech již v ocelovém obětí Stalinova absolutního carství, byl sice jedinou evropskou velmocí, která až do léta 1939 Hitlera netolerovala, ale právě tak jako západní mocnosti, Sovětský Svaz nepokládal za nutné proti Německu a Itálii zakročit. Do Španělska však Moskva poslala výzbroj a letadla republikánské armády, takže se nebohé Španělsko stalo kolbištěm mezi evropskými diktaturami ráže levé i pravé.

V roce 1934 nacisté zavraždili rakouského kancléře Dolfuse. Na druhé straně Evropy, v Marseilles, chorvatská Ustaša podnikla vražedný a úspěšný atentát na jugoslávského krále Alexandra - osvědčeného spojence Československa - spolu s jugoslávským králem v Marseille zahynul i schopný francouzský ministr zahraničí Barthou. Na střední Evropu padl stín nacistického teroru. Leč naivní západoevropští pacifisté odmítali thesi, že násilí je třeba čelit, a že středoevropští násilníci se z vlastní iniciativy a působením domluv nepolepší. Pacifistické hnutí z třicátých let má tak iví podíl na navození událostí, které nakonec zničily náš stát a připravily o život

miliony Evropanů všech národností.

Konečně v březnu 1938 Rakousko stálo na pokraji katastrofy. Hitlerova armáda byla připravena k útoku. Jeho generálové sice radili k opatrnosti - předpokládali, že západní mocnosti by konečně zasáhly, kdyby svrchovanost Rakouska byla porušena. Hitlerův instinkt však zvítězil nad obavami generálů a německá armáda okupovala Rakousko téměř bez výstřelu. Dokonce za jasu rakouských nacistů. Tak byl proveden "Anschluss", sloučení pahýlu, který zbyl po rozpadu rakouské monarchie v roce 1918, s Třetí Říší. Rakusané Hitler triumfoval. Winston Churchill ve svých pamětech poukazoval na okolnost, že okupaci Rakouska zlomil Hitler odpor německých generálů, kteří ho dosud pokládali za vojenského analfabeta. Západ, prolezlý falešným pacifismem, neznalostí poměrů, chorobným strachem z komunismu a zcela prostým kapitulantským, se omezil na formální protesty.

Československo tak bylo téměř úplně obkličeno násilnickými státy. Čechy kol dokola Německem, od jižní Šumavy po Jeseniky. Morava právě tak. Slovensko na severu velkášským a fašistickým Polskem a na jihu maďarským revanšistickým státem brousicím si zuby na značná území jižního Slovenska a na Podkarpatskou Rus. Jen Podkarpatská Rus tehdy ještě hraničila se spřáteleným Rumunskem, i když na obou stranách československo-rumunské hranice sídlily zneprátené maďarské menšiny, zjištěné maďarskou propagandou. "Nem, nem šoha" (ne, ne, nikdy) bylo heslo revanšistických Maďarů, kteří se nikdy nesmířili se ztrátou slovanských území na Slovensku a na Podkarpatské Rusi, v severní Jugoslávii a v severním Rumunsku, v Transilvanii. A přesto - Československo se nepřestávalo kojit tehdy již naprosto klamnými nadějemi na pomoc západních spojenců. Byli rozhodnuti vydat Československo Němcům a dopustit jeho čtvrcení za živa mezi Třetí Říší, Maďarsko a Polsko.

Československá zahraniční politika byla od roku 1918 důsledně orientovaná ku společenství s Francií a přátelství s Británií. Oba českoslovenští zahraniční ministři, do roku 1935 dr. Beneš a po něm dr. Kamil Krofta, hájili naši západní orientaci do všech důsledků. Československo se zrodilo jako samostatný stát za velké pomoci Francie, Británie a Spojených Států a zůstalo svému společenství se západem věrno - jak se ukázalo, věrno až do hrobu. Čechoslováci na sebe během první světové války upozornili bojem svých vojáků-legionářů na francouzské, italské a hlavně ruské frontě. Z nich první snad byla setnina Nazdar rekrutující se z francouzských Čechoslováků. Nejsilnější jednotkou se ovšem stali legionáři ruští po zásahu Masaryka u ruské vlády ještě před nástupem bolševiků. Když bolševici odmítli propustit, po nekalém separátním míru v Brest-Litevsku uzavřeném mezi Leninem a Němci, československé legionáře přes Vladivostok na západní evropskou frontu, obsadili naši vojáci celou magistrálu od Uralu po Dálný Východ, kam se počali stahovat, a upozornili na sebe svou odvahou a vynalézavostí. Stali se nejlépe organizovanou silou v Rusku zmítaném revolucí. Proti Masarykovým intencím pak někteří českoslovenští důstojníci a politické koketovali s možností bojovat proti Rudé armádě. K bojům ovšem docházelo, ale většinou jen za účelem probouzení se na Dálný Východ. Nicméně tato první organizovaná československá armáda dala základ k československé samostatnosti, o níž v Anglii, Francii a ve Spojených Státech usilovali Masaryk s Benešem a Štefáníkem.

Masaryk sám byl ovšem nejdůležitějším mužem Československa, rozhodně až do své abdikace v roce 1935. Byl také nejpopulárnějším člověkem v republice a po jeho úmrtí v září 1937 se mu přišly poklonit statisíce občanů z celé republiky. Kdyby revolucionář, doma celkem neznámý poslanec rakouského sněmu a univerzitní profesor, Masaryk si dobral přízně a úcty západních spojenců. Byl důsledným demokratem a osobním přítelem prezidenta Wilsona - k tomu mu jistě také dopomohla okolnost, že jeho manželka byla americkou protestantkou. Západ Masaryka znal a vážil si ho. Znal i Beneše, oddaného spolupracovníka Masarykova a neúnavného diplomata plně činného v ženevské Společnosti národů. Jak Masaryk tak Beneš vsadili téměř všechny československé trum-

ty na Západ. Beneš ovšem také zároveň prosazoval spojení mezi Československem, Jugoslavií a Rumunskem. Spojenecká smlouva mezi těmito státy, "Malá dohoda", byla hlavně jeho dílem. V polovině let třicátých bylo Československo také spojeno smlouvou se Sovětským Svazem - ta byla ovšem vázaná na současně spojení s Francií a na francouzskou pomoc. Ta v rozhodné chvíli nepřišla, a smlouva byla podlým způsobem ze strany Francie nejen de facto vypovězena, nýbrž doslova obrácena naruby. Sovětský Svaz svou nabídnutou pomoc nikdy neodvolal. Francie však dala přednost Hitlerovi před oddaným Československem.

Několik týdnů po rakouském Anschlussu Československo provedlo částečnou mobilizaci, a to v květnu 1938. Čekalo se totiž, že Hitler se rozhodne k vojenskému napadení republiky hned po záboru Rakouska. Československá připravenost tomu zabránila. V té době stáli téměř - ač ne všichni - sudetští Němci pod korouhvemi nacisty Henleina. Henlein byl nohodem Hitlera a jeho vykonavatelem v Československu. Henleinovci už od roku 1937 ovládali veřejné mínění v Sudetech. Henleinovští bojůvkáři, "ordneři" - jak se jim říkalo - pořádali neustálé srazy a organizovali záměrné protičeské provokace. Západ byl bombardován německými stíhacími a útlaku sudetských Němců. Na západ byly posílány falešné zprávy o českých ukrutnostech. Na druhé straně hranice Hitler běsnil ve svých častých projevech proti českým "trpaslíkům" a Beneše pokládal za svého osobního a úhlavního nepřítele. Beneš jim samozřejmě skutečně také byl. Snad kromě britského Winstona Churchilla, tehdy více méně jen soukromníka, byl náš prezident Edvard Beneš jediným důsledným odpůrcem nacismu a zastáncem boje proti německému násill. Žel, ani Churchill, ani Beneš, ani hrstka s nimi v Evropě spřízněných duší nebyla s to přesvědčit kapitulantské vlády Západu nepodrobit se vůli Hitlera. Francie s Británií zrály a uzrály pro kapitulaci a porážku.

V létě 1938 navštívil Henlein Británii a podařilo se mu tam přesvědčit vlivné britské kruhy, včetně ministerského předsedy Chamberlaina, že Češi páchají na sudetských Němcích křivdy, že je utiskují, fyzicky pronásledují, a že sudetské oblasti by se měly stát součástí Německa. Tehdy vzniklo v Sudetech velké napětí. Němci se srocovali a provolávali heslo "Heim ins Reich" - domů do Říše. Ve skutečnosti byl v Sudetech klid. Ten byl posílen květnovou mobilizací. Československá armáda, výborně vyzbrojená, pravděpodobně tehdy ještě lépe než armáda německá, byť početně menší, obsadila rozvětvená opevnění po celé hranici s Německem. Rozvášněné německé davy se poněkud uklidnily. Přítomnost vojáků také dodala myslí těm demokratickým Němcům, kteří s Hitlerem nesouhlasili. Nebylo pochyby o tom, že Československo by bylo situací v Sudetech zvládlo, právě tak, jako ji zvládlo po první světové válce, kdy čeští Němci volali po sudetské samostatnosti. Hitler ovšem měl jiné plány a na západní nevědomce nasadil jinou taktiku.

Henleinovi se podařilo v Londýně Chamberlaina přesvědčit aby vypravil do Československa misi, kterou vedl pověstný Lord Runciman. Runciman měl o středoevropských problémech znalosti minimální. Chamberlain sám nevěděl o naší zemi nic. Když se Runciman dostavil do Československa, odmítl hovořit s českými novináři a politiky. Soustředil se na styky se sudetoněmeckými našeptávači. Jezdíl s nimi na hony a jezdil také po zámcích vlastních známých a německou šlechtou, jakkoli již tehdy vzácnou v českých zemích. Henleinovcům se podařilo provázet ho ulicemi sudetských měst právě ve chvílích kdy jejich ordneři zorganizovali nacvičené bojůvky. Nemohlo být pochyb o tom, že Runcimanova mise bude doma v Británii referovat v kladném smyslu pro sudetské Němce. Runciman se postavil za Henleina. Československo na druhé straně nepochybovalo, že jako věrný spojenc a důsledně demokratický stát bude západními mocnostmi hájeno proti německým lžím a proti eventuálnímu německému vpádu. Nikdo jakoby nepochyboval o tom, že československá věc musí zvítězit, že Hitler bude poražen, jeho lži prohlédnuty. Nikdo také nepochyboval o tom, že my Čechoslováci se

těšme účt, přizná a obzvláštní náklonnosti Západu.... Té české naivty! Té přizní!

V červenci roku 1938 probíhal v Praze Vsesokolský slet za účasti mnoha cvičenců. Sletišť se proměnilo v místo manifestace za republiku, za svobodu, za demokracii. Českoslovenští vojáci předvedli vzorná branná cvičení jako součást sletového programu. Pražské ulice jásaly. Důvěra v budoucnost se zdála být naprostá. Důvěra naprosto naivní. Důvěra rybky v tlamě žraloka. A žraločí tlama se již již zavírala. Henleinovské kampaně v srpnu vyvrcholily. Ordneři řádili - armáda byla totiž v léte ze Sudet z velké části odvolána, aby republika ukázala dobrou vůli vůči Sudetákům. To je jen posílilo v názoru, že Češi začínají ustupovat. Demokratičtí Němci byli zastrašováni a nuceni se spojit se sudetskými křiklouny a násilníky. Sudetští Češi se cítili jako opuštění sirotci, jako vetřelci ve vlastní zemi. Henlein "utekl" do Říše.... Hitler počal vinit Beneše z rozpoutávání evropské války.

V září se situace značně přiložila. Hitler šel na zuřivost. Západní státníci byli rozhodnutí nevyhlásit mu válku, i kdyby bylo Československo Německem napadeno. Západ byl ochoten hodit naši republiku německému vlku za každou cenu, a samozřejmě za cenu pochybeného míru. Ve svých předmnichovských projevech v Norimberku a také v Berlíně Hitler více méně vyhlašoval Československou válku. Beneš byl připraven prakticky vyhovět všem Henleinovým požadavkům, které se skutečně rovnaly autonomii Sudet. Hitler byl ale rozhodnut Československo zničit. Ve své řečnické tirádě z dvanáctého září prohlásil, že sudetská otázka musí být vyřešena "so oder so". Napadl opět Beneše a zuřivě mu spílal. Češi nepřestávali věřit západním spojencům. To i přesto, že jak Paříž tak Londýn už byly zřejmě rozhodnuty. Chamberlain počal dojíždět za Hitlerem do Berchtesgadenu. Československu provedlo plnou mobilizaci.

V té době stál český národ sjednocen jako málokdy v dějinách, tak jako později stál sjednocen během sovětské invaze. Během jediné noci všichni vojenskou službou povinni muži narukovali. Narukovali i Němci. V Praze panovala horečná nálada. Kolem činžáků se kopaly kryty. Rozdělovaly se plynové masky. Národ čekal válku. Národ se chtěl bránit - "My nedáme republiku německému čalouníku" šlo od úst k ústům. Lidé viděli, že válka bude nevyhnutelná. Padla vláda a přišla nová vláda v čele s legionářským jednookým hrdinou generálem Syrovým. Vpád německé armády se čekal každou hodinu. President Beneš pronesl závažný rozhlasový projev, kde prohlásil, že má "plán". "Opakuji, mám svůj plán".... a lidé věřili, že sovětské vojáky se již objevili na Slovensku. Lidé v republice čekali všechno, jen ne kapitulaci.

Mezitím se v Mnichově sešly čtyři mocnosti. Na pozvání Hitlera se dostavil Mussolini, z Anglie Chamberlain s ministrem zahraničí Lordem Halifaxem, z Paříže přijel ministerský předseda Daladier. Hitler předložil plány na přivtělení Sudet - s hranicemi za Pízní a Mělníkem. Sehrál úlohu uraženého patriota a ochránce Evropy před bolševismem mistrně. Chamberlain s Daladierem kapitulovali. Československá delegace nebyla k jednáním pozvána. Výsledek rozhodnutí ji byl oznámen ve formě rozkazu vyklidit Sudety během několika týdnů. Československu jeho vlastní spojenci nařídili složit zbraně. V Praze došlo k bouřlivým demonstracím. Lidé na ulicích odmítali věřit. Armáda na hranicích dostala rozkaz se stáhnout do vnitrozemí. Uhodila nejtemnější hodina Evropy od skončení první světové války. První uprchlíci ze Sudet se objevili na Strahovském stadionu. Lidé na ulicích počali proklínat západní spojence. V těchto nejpohnutějších dnech Poláci vpadli na Těšínsko a Maďaři na Jižní Slovensko. Hyeny počali trhat trup Československa. Trup nejvčetnějšího spojence západních demokratů...

Když potom po více než šestileté okupaci vítala osvobozená Praha Rudou armádu, vítala ji naprosto upřímně. Vzpomínky na Mnichov byly stále ještě příliš živé. Mnichov byl triumfem pochybeného pacifismu. Češi dobře věděli, že jde o kapitulantsví. Válka nakonec přišla. Mnichov, který ji měl zabránit, ji vlastně uspil.

Před více než dvaceto lety napsal Miroslav Bartík půvabnou knížku s názvem "Toulky s Janem" ve které zachytil vzácné chvíle strávené na rybách s národním umělcem Janem Werichem. Kniha zůstala dvacet let v trezoru, protože tehdejší mocpáni se jí báli. Ono už jméno Jana Wericha bylo zaklínací formulí a provokací pro blbé, protože na jejich adresu Jan Werich řekl: "Ta bitva s lidskou zlobou, která právě vyvěrá z lidské cyničnosti a blbosti - to je bitva, která se nikdy nedá vyhrát! Ale také se nikdy nesmí vzdát! Kdybychom ji vzdali, tak by potom blbost jako taková zaplavila celý svět..." Knižka tedy vyšla až v roce 1991. Tady je malá ukázka:

TOULKY S JANEM

Miroslav Bartík

Aqua incognita

Tento příběh a všechno kolem něj vlastně začalo na Kampě, krátce po tom, co Jan Werich a Jiří Trnka byli oceněni nejvyšším uznáním, která u nás mohl umělec získat: 30. července 1963 jim byly odevzdány dekrety s titulem národní umělec. Vrcholilo léto a prázdniny se skutálely do své druhé půle. Ověnčení kvitím, hezkými dopisy a srdečnými blahopřáními oba odpočívali na zahradě domu "Modrého abbé" - J. Dobrovského - Werichově pražském sídle. A spokojeně meditovali o tom, jak čas běží...

Zpoklidu je vyrušil hlas Werichovy ženy Zdeničky, která volala k telefonu. Opozdílci srdečnými slovy, upřímnou radostí blahopřáli k udělené poctě. Našli se však i tací, kteří se jedovatě ptali: "A zač, jste to dostal, Werichu?" Sklapli telefon. Po jednom takovém rozhovoru se vrátil Jan bez úsměvu. "Lidé jsou zlí, zá-

vistivi..." a dodal, že takových má plné zuby. Jak rozpouštěl svou zlobu, přidal: "Ale každý z nás je nějaký..."

Lék na tyhle chvíle a nálady znal Jiří Trnka: "Podívej na starého kosa, jak prověřuje samostatnost mladých, které marně vyhání z hnízda. To je jako u nás lidí. Poslyš Jene, mám dobrý nápad. Jedu na schůzku s kamarády do Luhačovic. Nechceš tam se mnou? Ta sláva nám rozdělila prázdniny, nikde jsme nebyli a léto pomalu končí..."

"Pokud končí léto, končí i chytání pstruhů a já jich letos moc neužil. Dobře, jedeme! Hopsa, hejsa do Brandejsa.... totíž - hopsa do rybářského hávu a hejsa hurá na Moravu!"

Vzdálenost se díky technice stále více zkracují. Už k večeru mám informaci o Janově příjezdu. Doručovatelka telegramu si mne potouchle prohlíží, čeká, až se začtu do textu: "Zítřka začíná meziplanetární prověrka pstružního potěru - STOP start v poledne - STOP odpalovací rampa pramen Vincentka STOP - kosmonaut Jan."

"To máte radost, že? Kdo vymyslí takové nesmysly? Někáký trouba si z vás vystřelil, že jo..." dodala ironicky.

Dočta, vybuchl jsem smichem: "Pani, ten trouba je už druhý týden národním umělcem, víme?"

"Jóó? Ale velký spisovatel to nebude, když neumí poslat obyčejný telegram, aby byl čitelný a ke čtení."

"Ten, co to poslal napsal dva tucety divadelních her. A čitelné to není, protože se nechce, aby tomu každý zvědavce rozuměl."

"Ten Gagarin zblblnul celý svět, dokončila žena v roli poslička."

Na schodech ji stihla věta, že Gagarin to neposlal, ten je Jiří a podepsaný je Jan. Mávla rukou v přesvědčení, že patří k nějaké podivné sortě lidí.... Proč bych ji to vyvracel?

Časné ráno se už těším na setkání. Odjíždím na místo činu do Luhačovic. V lázních v poledne sháním kytku. Marně! Zahradníci je ještě nestačili nakosit.

"To je dost, že už jdeš," vítá mne nedočkavě Jan. "Vypil jsem celý pramen i s bublinkama. Co to se mnou udělá, to nevím! Poslyš, máme velký úkol: do večera nachytat pstruhy..."

"Kam na ně zajedeme? Bečva je daleko, na Slovensko ještě dál..."

"Nikam nepojedeme, musíme je

chytit tady. Jak se jmenuje ta říčka, co protéká kolonádou. No, pornoz mi přeci..."

"Říčka je Štávnice, ale nikdy jsem neslyšel, že by v ní byl nějaký pstruh. Kde by se tu, chudáček, v té minerálce vzal?"

"Já tady viděl ve vodě ryb. Jsou to duhovi pstruzi, říkali odborníci. Konečně si vzpomeň, že jsme duháka chytili v místech, kde je nikdy nikdo nečekal. A byl tam, žil si tam..."

Oponuji, zbytečně vysvětluji, k smichu a bez úspěchu argumentuji. Jsem umatován: pstruzi tu jsou, tvrdili to "fachmani".

A že ho chci nechat "v reži" a kde je má rybářská krev? Kamarád prý nikdy nezklame! Ať si klidně jdu, když mám narušený "karakter", to že si nemyslel. Zvlášť, když jde o bednu sektu, neboli šumiváku.

Přesvědčil mne. Mám měkkou náuru. Jist si předem neúspěchem vydávám se s Janem na pouť vodou, končící až někde pod přehradou. Tato aqua incognita - voda neznámá, nám měla dát alespoň trojici pstruhů pro sázku s Trnkou, který nejen tušil, ale byl si jist naší prohrou.

"Líná huba - holé neštěstí, líná kůže - nic nezmůže" povzbuzuje Jan a my se zakousli třpytkami do prvních vlnek. Co my se ploužili a lopotili říčkou, Trnka za námi posílal obdivovatele.

"Heleď, koukej, podívej se, divnej brachu...." prozpěvuje si Jan, kterému se něco mrská ve vodě na háčku. Bělička, nebo mřenka - navíc chytнутá za ocas....

"Tak co, berou, berou?" zvidají jedni. "Těžký chlebiček, když to nejde," utěšují druzí a radí, doporučují, navrhuji. "Třeba koupit ryby v Rybeně. Rybí konzervička by nepřišla vhod?"

Naše odhodlání je však pevné. Jdeme dál! Bez ohledu na řeči! Už, už by Jan odpověděl, ale ovládl se. Každá větší tuňka byla novou nadějí, v zátočinách podemletým břehům trpělivě nabízíme třpytku, ale všechno marně. Zato nad námi houští divácký chór, který prozpěvuje: "To tu děláte rozcvíčku? Kdy jste naposled viděli rybu? Přijďte do kroku, vodní turisté! Kolik už máte lázeňských kilometrů?" A lázeňské páry jdou s námi vytrvale dál a o překot štěbetají.

Vidím na Janovi, jak mu každá otázka ujídá trpělivost. Už se nadechl k odpovědi - ale vydržel. Pohár se však naplnil. Podcházíme mostík. Na něm tři krasavice a mládenci. Vitr uličník jim

roztančil sukni a my se zasmáli. Zmůstku na nás padá otázka: "Co tak mýdlo a ručník, máte?"

Jan přestal otáčet navijákem a dobrotivě se usmál: "Ale copak, copak je tak nutně potřebujete? Ony se vám ty divenky poserynkaly? No to je ale směla..."

Víc je nikdo neviděl.

"Když jste nic nechytily, vy odborníci, tak vás na pstruhy zvu já!" zahlasil na naše kóktání Trnka. My žasli: "Prosim tě, kde bys tady vzal pstruha", marně zvidáme a Jiří Trnka se sebevědomě nadnáší: "I já mám své přátele. Jsou zřejmě šikovnější rybáři. Tak pojďte na večeri, už mám hlad!"

Šli jsme jako berani. Ani jsme nedutali. Jen jsme po sobě pomrkvávali.

"Prosim, Mistré, hned to bude," odpoklonkoval se číšník. "Jen co dopечeme pstroužky..."

My se nestačili divit. Kdo, kdy a kde je nachytal? Snad v přehradě, nebo nad ní v přítoku? Ať jsme páčili jak chtěli, Trnka ani neceknuł.

Za chvíli položil číšník tři porce na stůl. Z bramborů se kouří, zdobí je petrželka a opečení pstroužci lákají k nakousnutí.

"Hlad je nejlepší kuchař", vrhá se Jan na rybu, aby ji vytáhl páteř....

"Já tušil nějakou zradu, ale takovou určitě ne!" vybuchuje vzápětí, když vylouvil přibor z hlíněného pstruha, tak perfektně udělaného, že jsme bez zábran do něj zařizli.

"To je, panečku, kumšt! Povedlo se ti to báječně. Nikdy bych nevěřil, že pichnu do hlíny jako do pstruha..." znaecky kývá Jan hlavou. "To je vlastně laubnická večere pro Goléma", směje se.

V domě straší

Jezdílal jsem do Prahy velmi rád. Vábilo mne to kmitání velkoměsta, působilo silou a mohutností proudění lidí na Václaváku, ty nekonečné řůdny automobilů a v podvědomí i jsouci ruch velkoměsta.

V koutku duše jsem se vždycky těšil na procházku po Karlově mostě, na pozdrav všem sochám, které hlídají poklidný tok Vltavy. U Jana Nepomuckého jsem si posteskl s Janem Nerudou, že se svatý musí dívat na kyprá řádra, která se něžně kolébají pradelnám, když

praly prádlo ve Vltavě. Ta báseň končí slovy: "Čert aby tady byl svatým..."

Ten svatý tady stojí dodnes a já marně nakukuji přes kamenné zábradlí, jestli snad náhodou neuvidím pradelny tak, jak je vidával a jak si je pamatoval ještě i pan Werich. Míval jsem vždycky smělu, asi neměly práci den.

Z mostu je jen několik schodů v jednom směru, pak v protisměru a jste na Kampě. Dávne to místo toulek milenců a vyznavačů krásna. Patřil jsem mezi ně a vždycky jsem si prošel místa, kde jsem postával v naději, že ho poprvé uvidím skutečného a živého. Kde jsem se opíral o zidku a čekal, čekal, vytrvale čekal. Nebo nakukoval do hospody, kde měl své místo.

Vždycky jsem se přistihl při tom, že se chvěji nedočkavostí. Ze se mi zvýšil tepot srdce a nohy už jen popoháněla tužba být zase chvíli s ním, vedle něho. Poslouchat ho, souhlasit s ním, být pro i proti. A dozvědět se, kdy a kam "zasej" pojedeme na vodu. Budou to Velhartice, kde měl chatu a zahradou protékal potok Pstružná se zákrutami a podemletými břehy plnými pstruhů? A nebo dál, někam na Vydrů? To byly báječné chvíle dohadů, návrhů a slévajících se tužeb do jiskrného poháru vzniklých nadějí být zase s ním nad vodou.

Nejednou mi řekl, že když budu kdykoliv v blízkosti, abych se ozval, aby zase na chvíli omládl a zaskočil si alespoň ve vzpomínkách na vodu. Protože mne zákonitě spojuje s nádhrou čiré bystřiny, jiskřivé třeptných vod.

Z ničeho nic mi přiložil ucho na hruď a poslouchá. Psi! Ani nedutá. A pak řekl: "Tobě tam nebubnuje srdce, tam hučí Nijagarský vodopád a pod ním buší a klapě mlejn..."

Seděli jsme na úzké zahradě pod slunečníkem a já se ptám, kdo popsal jeho zidku velkým nápisem: "Ať žije Jan Werich!"

Usmál se a jenom přibroukl, že ten autor ještě dodal v psaníčku, které mi podal: "Pane Werich, já to chodím co týden obtaňovat!"

"Tak to musím přelicit, abych nebyl pojat do éry kultu a gardy zblblých osobností..."

Pojednou z plných plic zanađával. Opět mu nechce svítit elektřina! A dodal, že už mu z toho baráku jde hlava kolem. Ten starý vetčný kmet na Kampě má sa-

mé nevýhody. Protože prošel mnoha změnami, nejen vlád a režimů, ale i majitelů, takže byl mnohokrát přestavován.

"U nás je elektrické vedení hlavolam pro odborníky, elektrikáře a všechny, kdo by chtěli přijít tomuto vedení nakloub. Když se například spáli pojistka, tak to nikdy nikdo neví - tedy odborníky nevyjímaje, ale oni ani nevědí, na kterém je to vlastně vedení, protože tady jich je asi deset. Tak to několikrát renovovali. Když se jedno vedení nevyvedlo, tak dali úplně klidně vedení nové. To staré samozřejmě nechali. A my teď skutečně nevíme, kterou trubkou který drát kterak a kam vede. A pak hledejte závaděnku..." splétal ruce a bohatě gestikulaci dokreslil situaci.

"Co se týče vody, ta má také zajímavou historii. Tady bydleli nějakí nacisti. A za protektorátu si nechali udělat koupelnu. Naši čeští dělníci se mstili tím, že jim zabudovali ten nejhorší a vůbec nejbezpečnější materiál co existoval. Ten zazdili do zdi. A potom právě přišla jiná doba. Teď tady bydlím já a praská mně právě ten vodovod, který měl praskat tehdy oněm Němcům. Nedávno přišel jeden dělník, nějaký instalatér, podíval se na mne a povídá: "Tak to jó! Vy tady bydlíte? Tak to si tedy užijete. Já jsem právě sem dával ten nejstrašnější a vůbec nejbezpečnější materiál co existoval. To se nedivím, že to praská. To vám bude ještě hezky dlouho praskat! To si užijete..."

"Je to hrad! Vytopit se to tu vůbec nedá! Já tady mnohokrát spím v plné polni. To znamená, že si vezmu pyžama, na to svet a také klobouk i rukavice. A taky šálu, protože v žádném případě se tahle ratejna nedá vytopit. Tady je opuka ve zdích. Drží dobře, fest! Ta je ovšem, jak známo, hydroskopická. Odpařováním se, jak je jistě známo z fyziky, okolí ochlazuje. Je to tady velmi příjemné v létě, obzvláště v horkém létě. Ale to je chvílička, několik dnů. Jinak je to lednička, fungující skutečně jako starý hrad..."

A pak mystično. Existuje, jsou zde neobyčejně zajímavé věci. "Modrý abbé", který si to stavěl a bydlel tady, někdy si tu chodívá, protože praskají podlahy, ale nikdo viditelný a hmatatelný tady nejde. Také parkety vrzají. A jak! Najednou se z ničeho nic rozsvítí. Pak se zase klidně zhasne. Cvakne klika, dveře letí, ale nikdo nevchází do dveří.

Nějak jsme si na to už zvykli a

Modrý abbé je muž, a dobrý muž, takže my mu dáváme svobodu a on dá svobodu nám. Proto jenom straší a nic nefiká. Tak ať si straší dál...

Je to náš domov, Je strašidelný, ale náš. Jak se vždycky těším na návraty! Když jsem si odskočil za Voskovcem do Ameriky, toužil jsem hned domů, sem do toho hradu, mezi své. Domovina je i prasklý dřevěný schod, spadlá omítka, břečtan, který nás obrůstá s divokým vínem. Vždyť já už tady do toho prorůstám a tak často tápu, jestli to v tom domě vlastně nestrašim já"

Z redakčního stolu

Vážení přátelé, čtenáři,

jak víte snažíme se v našem časopise přinášet mimo jiné i zprávy o společenském životě naší komunity. Uveřejňujeme pozvání na všechny akce, o kterých jsme informováni a které se v našich klubech, Sokole a jiných spolecích konají.

Tady často narážíme na řadu stížností. Někteří krajané si stěžují, že pořady a akce jim nevyhovují a nesplňují jejich očekávání, organizátoři zase bývají velmi často zklamáni, že i přes jejich námahu a snahu lidé na pořad nepřišli. A všichni dohromady si stěžují, že je Australské listy včas neinformují o tom se se děje, stěžují si, že pozvání v novinách často přicházejí pozdě.

Snažíme se najít odpověď na všechny tyto stížnosti! A začneme u sebe samých. AL vychází obvykle v první polovině měsíce, je proto potřeba, aby nás pořadatelé o akcích informovali měsíc dopředu, abychom třeba už v listopadovém čísle mohli upozornit, že Mikulášská besídka pro děti se bude konat 4. prosince. Nic takového se, až na malé výjimky (kino Ponrepo), nestává. Obvykle se kolem dvacátého šestého v měsíci dozvídáme, že třetího příštího měsíce se bude něco konat. Nikdo z pořadatelů nepřemýšlí o tom, že noviny potřebují čas na tisknutí, zabalení a doručení. I když nakonec s vypětím všech sil doručíme čtenářům noviny v pátek třetího, tak je pro ně obtížné jít na

pořad v sobotu čtvrtého. Mívají totiž již obvykle jiný program. V tomto případě vidím vinu na pořadatelích, kteří nevěnují dost pozornosti řádné propagaci. Bylo by možná dobré, kdyby mohli posílat do redakce program akcí třeba na tři měsíce dopředu, abychom mohli čtenáře včas informovat a správně na pořad "naladit".

Stížnosti z řad pořadatelů se obvykle týkají nezájmu o pořady a o akce. Stejně jako nezájmu mladší generace na přípravě se podílet. Proto bychom rádi otevřeli diskusi na toto téma. Rádi bychom znali názory čtenářů na to, jaký druh pořadů by chtěli v klubech vidět, co by je zajímalo. Rovněž, jak oni sami by byli ochotni pomoci, poradit či připravit něco, co by mohlo zajímat ostatní. Chtěli bychom znát názory vedení klubů, sokolů a dalších organizací, co to, co by se dalo vylepšit, co oni mohou pro lepší společenský život komunity udělat a v čem potřebují pomoc.

Všechny návrhy, dobré nápady a pomoc jsou vítány. Je jednou nepřilíš dobrou vlastností nás Čechů, že všichni všemu rozumíme, víme jak by se daly věci dělat lépe, ale málokdy kromě nespokojenosti a stížností, přicházíme na veřejnost s nápady jak věci konkrétně zlepšit, a jak my sami můžeme pomoci.

Možná, že řada lidí s tímto našim názorem nesouhlasí. Bylo by dobré, aby se ozvali a napsali nám, kde oni vidí problém a jak by se věci daly dělat lépe.

(Jana Háberová)

ZVEME VÁS NA NEZAPOMENUTELNOU DOVOLENOU

Magnetic Island

Týdenní pronájem
od \$ 260.-

Navštivte nás na Rose Bay a my
vám promítneme video.

Mr. Frank Baychek
7 Wilberforce Ave,
Rose Bay NSW 2029
Telefon : (02) 371 9164

7 The Esplanade, Nelly Bay Magnetic Island

HABER - PILOT
Pty Limited
PRODUCTION

AUSTRALSKÉ LISTY měsíčník

Vydává: **HABER - PILOT** Pty Limited
A.C.N. 002 830 613
7 Boonah Street
WENTWORTHVILLE
NSW 2145
Tel. (02) 636 1873
Fax. (02) 631 2024

Vedoucí redaktorka:

Jana Haberová a redakční kruh

Názory redakce se nemusí ztotožňovat s obsahem příspěvků.
Uzávěrka dalšího čísla vždy dvacátého každého měsíce.

BANNERMANS

The Solicitors

**Česky mluvící solicitor/ právník a
advokát vám nabízí služby**

Obrátte se s důvěrou, poradíme vám ve všech
právních otázkách, včetně právních problémů v
České a Slovenské republice.

Vynikající znalost českého a australského práva.
Ceny jsou bezkonkurenční!

Kontaktujte: Vladimír Gazdík

Phone: (02) 891 4677
Fax: (02) 689 3849
Mobile: 015 274 734
Večer: (02) 805 0128
Soboty: (047) 876 336

Bannermans Solicitors - Suite 49/2 O'Connell Street
PARRAMATTA, NSW 2150

NEW AGAIN

PTY LTD

Opravy karoserie, nový lak, vnější i
vnitřní úpravy, odstranění rezu, všechny
modely a druhy aut.

BODY REPAIRS

7 b PERAK St. MONA VALE
telefon: 99 2595

Stěhování nábytku
Sydney - mezistátní - zamoři,
odborně zabalíme,
popřípadě uskladníme,
rozpočet i dobrá rada je zdarma,
pečlivě, spolehlivě, poctivě,
Hovoříme česky a slovensky.

TAX RETURNS

Tim Austin, F.T.I.A.
Registered Tax Agent

Poradíme vám v podnikání,
použijte naši účetní kancelář,
připravujeme daňové přiznání,
domluvíte si schůzku předem.

Další informace:
18 Hughes Ave.
Lawson 2783
Telefon: 047 591 782

Mluvíme česky a anglicky!

Nemáte se kde sejit s přáteli na
příjemné posezení?

Nově otevřená kavárnička

CAFÉ GOLDONI

vás ráda uvítá,
české a slovenské
speciality,
studenti 10% sleva

6 A Roslyn St.
Elizabeth Bay
tel. 368 12 88
Volejte Renatu

Předplatné na **AUSTRALSKÉ LISTY** CENA \$2.60

Jméno _____

Ulice _____

Město _____ Stát _____

P.Code _____ Tel. _____

Vystřihněte a odešlete s poplatkem na

HABER PILOT Pty. Limited
7 BOONAH STREET
WENTWORTHVILLE NSW 2145

Předplatné - zaškrtněte
na půl roku ☐ \$15.60
na celý rok ☐ \$31.20

Shop 6, 176 Commercial Road, Prahran 3181

Ph. (03) 510 8717, (03) 510 2474

A.H. (03) 801 2796 Fax (03) 510 2482

Lic. No. 31446

ZAŘÍDÍME:

*Vaše cesty do celého světa.
Návštěvy z České i Slovenské republiky.
Cesty kolem světa. Ubytování, půjčování aut.
EURO-RAIL - vlakem po Evropě.
Cesty lodí, autobusové zájezdy.
Cestování po Austrálii a další.*

LUBA SUSTEK

LUST NOMINEES P/L TRADING
AS PAINT SPOT
DISTRIBUTORS OF PAINT
AND PAINTERS' SUPPLIES

Ph: 557 4109, 557 2863
Fax: 557 4924

378 Centre Rd, Bentleigh 3204

BENTLEIGH PAINT SPOT

**Chcete vymalovat dům,
zkrášlit byt?
Využijte služeb české firmy,
která nabízí všechny služby
pro malíře,
spolu s radou odborníků.
volejte: 03 557 4109, 03 557 2863**

APPLIED COMPUTER SYSTEMS (Australia)

Nabízí systém vytvoření zvlášť pro vás! (viz obal)

MULTIMEDIA

Capture video in real-time to your hard disk. Editing with special effects and sound. Playback under Windows in true colours. Full motion CD video playback

TV-VIDEO

Live TV on your PC. Capture single frame at 320 x 240. Tinting or photo retouching. Full motion sequencer. Record to tape in S-VHS quality.

VIDEO-PRO

Linear or nonlinear editing. Quality of output up to Betacam. Time code for single frame accuracy. Adjustable compression digital recording.

CZECH

AIRLINES

FLY OK FLY ČSA

**POHODLNÁ CESTA DO
PRAHY A EVROPY
S VÝBORNÝM SPOJENÍM ZE
SINGAPURU A BANGKOKU
ZASTÁVKA V HONG KONGU MOŽNÁ**

Kontaktujte naše cestovní kanceláře nebo přímo:

**CZECH
AIRLINES**

Suite 809, AUSTRALIA SQUARE TOWER, SYDNEY
P.O. BOX 11110, AUSTRALIA SQUARE, NSW 2000
TELEPHONE: 247 6196 FACSIMILE: 232 1713